

IRKA

A Képzőművészeti Magyar Pedagógusok Társaságának
XIX. évfolyam, 2012/2. szám (március)

Főszerkesztő: Panykó Mária. Szerkesztők: Gabóda Éva, Kovács Erika
Grafika: Kulán Ágnes. Tördelés-szerkesztő: Fábian Zoltán
Szerkesztőbizottság: Orosz Ildikó (elnök), Kulán Ágnes, Panykó Mária
Lapengedély száma: JT No 63.

Készült a PoliPrint Kft. nyomdájában. 88000 Ungvár, Tuzsnyev u. 2.
Rekl. sz.: Peldélyszám: 5000.

Megjelent a

Levelezési cím: c/o KMPSZ, 90202 Beregszász, Olga Kobylinszka u. 17.
FORGALOMBA KERÜL A KMPSZ TERJESZTÉSÉBEN

ІРКА

Дитячий журнал Закарпатського утворчального педагогічного товариства
XIX. рік видання, 2012/2 (березень)

Головний редактор: Пушкьо Марія. Редактори: Габодя Сва Ковач Ерика
Графіка: Кулан Агнес. Тюрделес-серкесюртюр: Фабіан Золтан
Комісія по редакції: Орос Ілдїко (голова), Кулан Агнес, Пушкьо Марія
Рестрашїтне свідюрство: JT No 63.

Виготворено СП ТОВ ПолїПрїнт. 88000 м. Ужгород вул. Тузснїєва
Зам.: Тираж: 5000.

Поштова адреса Пушкьо Марія Берегово вул. Ольга Кобїлїнської, 17.
Розповсюджуються Закарпатським
утворчальним педагогічним товариством

IRKA-FIRKA

Udud István

Ibolya

Ablakunk alatt kivirít,
szirma szemet, szívet vidít.

Fehér: Tél-tündér lábnyoma.
Kék: a kikelet mosolya.

Sarkig kitárom ablakom,
méh zümmögését hallgatom.

Nézd, hogy nyüzsög, milyen serény!
Bódító illat száll felém.

Illat, muzsika, fény – vigasz.
Hát itt vagy végre, szép tavasz!

Kovács Zsóka

Locsolóvers

Tündérszép
kisleány,
ide állok eléd,
szabad-e locsolni
húsvétnak
reggelén?

Rózsa harmatának
mi legyen az ára?

Piros tojás,
és csókolj meg
végre-valahára!

Tóth Elemér

Aranyban

Aranyban áll
a somfa,
tavasz van,
ez a dolga.

A kertünkben
világít,
fényével csal
és ámít.

Incselkedik
a széllel,
a kolontos
legénnyel.

Méheknek ad
száz csókot,
ringat ezer
kis pókot.

Madárkákat
becézget,
jutalma sok
víg ének.

Ragyog rá az
Úr napja,
kéklő ég a
kalapja.

Tordon Ákos

Húsvét expressz

Élt-volt egy nyugalmazott állomásfőnök, aki élt-halt a mozdonyfüttyért. A legszívesebben napestig mozdonyfütyöt hallgatott volna. De csak madárfütyöt hallgathatott, mert egy rég elfeledett, rég megszüntetett szárnyvonal mentén lakott, egy réges-régi állomásépületben. Az állomásról is megfeledkeztek, akár csak a szárnyvonal egyetlen, közeli, s ugyancsak nyugdíjas alagútjáról. Még szerencse, hogy az állomásfőnök nyugdíjáról nem feledkeztek meg, mert különben feleségestül kopott volna fel az álla. Így azonban volt mit a tejbe aprítaniuk.

Az állomásfőnökné bevásárolt, süttött-főzött, mosogatott, tyúkot tartott, mosott, vasalt, takarított. S ha bántotta valami, csak az bántotta, hogy súlyos mozdonyfütyhiányban szenvedő ura egészségi állapota egyre jobban romlik. Mert a nyugalmazott állomásfőnök, a vak is láthatta, napról napra szomorúbb lett, és az ekkora nagy szomorúság ugyebár kész betegség.

Az állomásfőnökné egyfolytában azon törte a fejét, hogyan, mivel vidíthatná fel a férjét. S míg ő hasztalan törte a fejét, a tyúkjai egyfolytában tojtak. Ennyi tojást még nem látott együtt a világ! Még szerencse, hogy eszébe jutott a kiszolgált alagút, azt rendezte be tojásraktárnak. Megörült az alagút, hogy végre megint használják valaminek, valamire, s így nem telik el haszontalanul az élete. Hálából beleduruzsolta az állomásfőnökné fülébe: bejglivonatot süssön húsvétra az urának, hátha ezzel sikerül őt felvidítania. Az állomásfőnökné megfogadta a tanácsot, és annyi tortát, annyi bejglit süttött, amennyit Debrecenben, Miskolcon, Kecskeméten és Szegeden együttesen sem sütnék a háziasszonyok. A rengeteg tortát, bejglit titkon mind az alagútba hordta, s ott rejtette el az ura szeme elől. Aztán egy zseblámpa és egy kimustrált bakterlámpa fényénél, időt és fáradságot nem kímélve, elkészítette a kalácsvonatot.

Gyönyörűre sikeredett a mákoskalács, kürtös, dobostorta kerekű, habtekeres dugattyús kalácsmozdony!

Örült az állomásfőnökné, örült a süteményből készült mozdony, s örömeiben olyan boldog, olyan vidám és olyan hangos mozdonyfütyöt hallatott, hogy még az alagút is majd belesiketült a füttyszóba.

A bejglivagonok is gyönyörűre sikeredtek, a diósak is, a mákosak is. Az állomásfőnökné legszí-

vesebben egy álló héten át gyönyörködött volna bennük, de vacsorát kellett adnia az urának. Sitve hátat fordított hát a tojásraktárnak berendezett és a kalácsvonathoz rejtőhelyet adó öreg alagútnak. Az állomásfőnök a legdíszebb egyenruhájában ült le az asztalhoz tejbedarokását vacsorázn.

– Azért bújtam bele – magyarázta a feleségének –, mert alkonyattájt a világ legszebb mozdonyfütyét hallottam... Bár az is lehet, hogy csak a fülem csengett...

Az állomásfőnökné oly vidáman kanalazta a lekváros tejbegrízt, hogy egyszeriben lekvárbausz nőtt az orra alá.

– Már miért csengett volna a füled, édes uram – mosolyogta lekvárbauszja alatt... – Én mindig hittem a csodákban...

Elmúlt a nagypéntek, kinyílt a gólyahír. Elmúlt a nagyszombat, mit ígér a pipitér: napsütötte szép húsvétot, avagy esőt, borúsat?

Ám hiába süttött a nap húsvét vasárnapján, az állomásfőnökné húsvétkönnyesöt záporozott: könnytócsák csillogtak az állomás körül. Az állomásfőnök is bosszúborúsán bámult maga elé, mert húsvéti bejgli nélkül nem húsvét a húsvét! Márpedig bejgli nem került az ünnepi asztalra!

Sírt-rítt az állomásfőnökné: mazsolástul, dióstul és mákostul, tortakerekéstul, porcukrostul, krémestül eltűnt a bejglivonat a fekete alagútból! És mind egy szálíg

eltűntek a tojások is! Tán egy 7x7 fejű sárkányt kellett volna strázsának felfogadnom – gondolta az állomásfőnökné. De hol talál az ember manapság sárkányokat, még a mesekönyvekben is csak elvétve, vélte magában a könnyeit ontó szerencsétlen teremtés.

Kedvenc tyúkjai sem tudták megvigasztalni. Sem a kendermagosok, sem a koromfeketék, sem a hófehérek, sem a veresbarnák, sem a szürkék, sem a tarkák! Ha legalább a kakas kukorékolt volna, amikor a rablók elrabolták a vonatot és a tömérdek tojást! Avagy most tojónak gyorsan a tyúkocskák, mert a bejglihez tojás kell.

De a tyúkocskák ünnepeltek, húsvétoltak, eszük ágában sem volt tojást tojni!

Duzzogott az állomásfőnök, s elhatározta, dehogy locsolja meg másnap az asszonyt! Nem éri meg a szagos vizet az olyan feleség, aki megfélemedezik a húsvéti bejgliről.

Mérgesen aludt el a férj, sírva a feleség.

Ki tudja, mi történt volna, ha nem a világ legszebb mozdonyfüttýre ébrednek fel húsvéthétfőn.

A füttýre pizsamában szaladt ki az öreg állomásfőnök az állomás elé, és nem akart hinni a szemének, amikor a szolgálaton kívüli vén alagútból füttýögve és pöfögve egy valódi bejglivonat robogott ki! Az állomásfőnökné sem akart hinni a szemének, amikor az emeleti ablakból megpillantotta a vonatot. Csodálkozott, majd észbe kapott, és sietve ledobta urának a sapkát és a köpenyt, hogy ne kelljen egy szál pizsamában szégyenkeznie a begördülő vonat előtt. Eztán folytatta a csodálkozást: miképpen eshetett meg, hogy valódi nagyságú vonattá vált a maga csinálta kis kalácsvonat???

Közben, csodák csodája, megszólalt a tíz éve nem használt hangosbemondó. Ezt recsegte a hangszórója: „Húsvét expressz érkezik a maradék vágányra! A maradék vágány mellett tessék vigyázni!”

Ki látott már ilyen csodát: a nyugalmazott állomásra begördült a Húsvét expressz! Mozdonyfüttýel, mozdonyfüsttel, tortakerék-dübörgéssel! A nyugdíjas állomásfőnök peckesen, fiatalosan tisztelgett az expressznek. A bejglimozdonyból kihajolt a mozdonyvezető: egy nagy fülű, agg, nyugalma-

zott húsvéti nyúl! Az ablakból kihajoltak az utasok: sárgapihés húsvéti csibék, gyönyörű csokoládényuszik és csokoládébárányok, és a csomagtartókból kivirítottak a világ legszebb hímes tojásai!

Az állomásfőnökné felöltözött, leszaladt, és bejglit akart szelni a mozdonyból. De a férje nem engedte, átkarolta, és a legfinomabb kölnivízzel alaposan meglocsolta. Hopp! A legszebb hímes tojás kiugrott az ablakon, az állomásfőnökné elkapta, és a férjének adta:

– Köszönöm a locsolást, érte itt a hímes tojás!

Mielőtt az állomásfőnök megköszönhette volna, megszólalt a hangosbemondó: „Tessék beszállni! A Húsvét expresszvonat azonnal indul!”

Az állomásfőnökék gondoltak egyet, és beszálltak.

Vonatoztak. Hogy meddig? Húsvét után Kiskeddig. Keddrekedden leszálltak, s Keddrekeddről erdőn-mezőn szépen hazasétáltak.

Török Zsófi

Nyuszigond

Három nyuszi tojást pingál,
egyik kéket piros pöttyel,
másik sárgát fehér körrel...
A harmadik sírdogál:
több festéket nem talál.

Kettő nyuszi nevet rajta:
– A tojással mit is kezdesz?
– Valamennyi színtelen lesz!
Rántottának sütheted!
Nem kapsz tőlünk színeket!

Ám parancsot ad az erdő:
– Piros bogyót fakassz, cserje!
Ezüst port hints, lenge lepke,
sárga lisztet, virág kelyhe,
kék könnyet sírj, patak cseppje!

Fest nyuszink már, s egy veréb
megdicséri: – Jaj, de szép!

Kosztolányi Dezső

Kip-kop, köveznek

Kip-kop, köveznek.
Itt van a tavasz.
Hajnalba száz kalapács zaja ébreszt.
Én hallgatom ágyamból a zenés neszt.
Mily csiklandó és édes és ravasz.
Tavasz, tavasz. Az utcánkat javítják.
Mostan följazzuk a csigát, parittyát.
Tavasz. Libeg az udvarunk egén fönt
a sárga, kék és rózsaszínű léggömb.
Kip-kop, zene, élet, muzsika,
láng ég a fákon, a bokor zöld oltár.
Mostan miséznek a kis madarak,
és a szobákban is ezer titok vár.
Dal zeng, ha megütöm a képet, asztalt,
zenél az élet, a cipőm, az aszfalt.
Most mint a léggömb, szállani szeretnék.
Mily csiklandó és édes és ravasz
a zöldbe bújni s enni a cseresznyét.
Cseresznyepiros, zöldarany tavasz.

Weinrauch Katalin

Ibolya

Szerényen virító
tengernyi ibolya:
tavaszi kerteket
szőnyegként borítja.
Kék égre nevetve
kitárják kelyhüket,
tántorgó méhecskék
nektárból szürcsölnek.
Dünyögő, zümmögő,
álmos méhek raja,
álmukból ébredtek
a virágillatra:
napfénytől, nektártól
megmámorosodva
ürítnek kelyheket
újszülött tavaszra.

Ózalai Borbála

Közeleg a húsvét

Nagy a sürgés-forgás
nyusziék házában:
hímeseket pingál
nyúlanyó javában...
Nyuszi-Gyuszi nézi,
s azt csodálja éppen,
hogy jár az íróka
nyúlanyó kezében.
Közeleg a húsvét,
itt lesz nemsokára,
gyűl a hímes tojás
nagy fonott kosárba...
S ha a kosár megtelt,
az lesz Gyuszi dolga,
hogy a festett tojást
mind fészkekbe hordja...

Búth Emília

Tárt karokkal

A szürkeségnek vége,
csak álom volt a tél.
Szirmot borzong a reggel,
a kert inget cserél.

A színek visszatérnek.
A nap begye piros,
fűben hempereghetsz,
és semmi nem tilos.

Kitárt karokkal nézlek,
s moccanni sem tudok,
sorok közt botladozva,
mégis veled vagyok.

Mészely József

Fecskeváró mondóka

Fönn az égen nap tündököl.
Fűillatot hord a szél.
Egy-két nap és messzi délről
füstifecskénk hazatér.

Eresz alatt várja fészke,
s én is várom őt nagyon,
mert csúszkálni sem lehet már
a licspoccsá vált havon.

Káldi János

Hóvirág

Itt-ott látsz még hó-ruhát,
s már nyílik a hóvirág.

Csoda-fehér, egyszerű,
szárra nőtt, kis csengettyű.

Szinte már a hó alól
szüntelen a szava szól.

Mit csilingel? Mit csörög?
Búcsúzó a tél fölött.

Ágh István

Alku

- Mennyiért adja rossz lovát?
- Ötezerért legalább.
- Mutassa lova rossz fogát!
- Nem ér ez ötezret, hallja-e?
- Nem adom alább!
- A csodát! A szája vén sütőlapát.
- Vékony a lába, mint a nád!
- A csodát! Hajlik a lába, mint a nád.
- Négyezer-ötszáz, hallja-e?
- Négyezer-nyolcszáz legalább!
- Ilyen soványt? Kiböki a csont az oldalát!
- Négyezer-hatszáz, hallja-e?
- Négyezer-hétszáz, nem adom alább!
- Itt a kezem, nem disznóláb,
- Négyezer-hatszázötvenötrel jól járt,
- S fizeti az áldomást!
- A csodát! Fizesse kend legalább!

Mihálka György

Szobafogság

Szobafogságon vagyok.
Igenis megvertem!
Dühömben kardot meg pisztolyt rajzoltam.
Olyan lassan telik az idő!
Másnap azt mondtam neki,
béküljünk ki.
Ő is szobafogságon volt.
Nyelvet nyújtott rám,
és idiótának nevezett.
Megint szobafogságon vagyok.

Lackfi János

Állati és növényi szerelem

1.

Karfiol,
kőkényszem,
legyél enyém
egészen!

Cseresznyeszáj,
krumpliorr,
el nem hagylak
semmikor!

2.

Fecskealsó,
macskanadrág,
csoda, hogy még
felmennek rád!

Mackófelső,
nyúlcipő,
nem is vagy te
duci nő!

3.

Farkasalma,
kacsakő,
ölelj, babám,
ha csak kő!

Tyúkhúr, nyúlgát,
gyíkleső,
szívem érted
verdeső.

4.

Nyúlszáj, tyúkszem,
farkasszem,
érted, rózsám,
megvesztem!

Oroszlánszív,
rókalélek,
ha nem félnék,
szeretnék!

Zs. Nagy Lajos

Ébresztő

Ilyen kora reggelen
mit akar a vekkerem?

Csireg-csörög, csörgedez.
Mint egy bolond, olyan ez!

Fejem fölött a paplan:
muzsikáját ne halljam!

A szemem leragad, ó,
vigyen, vekker, a manó!

Annyi szépet álmodtam!
Emitt voltam, ott voltam:

láttam piros törpéket,
csilingelő körtéket,

nagy fákat és kis fákat,
ravaszkodó rókákat,

muzsikáló majmokat,
táncoló virágokat.

Láttam ezt, és láttam azt:
hóban virító tavaszt;

bejártam hét országot,
ettem finom tortákat,

lent jártam és fent szálltam,
fácánokkal kártyáztam,

malmoztam és sakkoztam,
Karpovot bemattoztam.

Éppen Irkutzkba értem,
s a vekkerem jött értem.

Most itt csörög, csikorog:
fülem rágja, vicsorog.

Kilyukad a paplanom,
ha még tovább hallgatom...

Majtényi Erik

Hétszer hét

Hétszer hét
kis veréb
ült az ágon
még elébb.

S mintha eszét
vesztené,
elszállt hétszer
hét felé.

És egy másik
fán megült,
hétszer hét,
mind megkerült.

Ki tudja, hogy
mi lelte?
Surrog-burrog
perelve,

s még több zajt csap,
mint elébb
az a hétszer
hét veréb.

Fecske Csaba

Titok

Ha tudnák a gólyák,
amit én tudok:
hogy a baba kórházban készül!
De hát ez titok!
Nem mondom senkinek,
mert ha megtudják a gólyák,
még anyának is
kikotyogják!

Bíborka

– **Elegem van az egészből! Én nem tudom, miért, de mindenki velem van kiakadva! Nem tetszik, ahogy megyek, ahogy ülök, ahogy zenélek. Baj van a beszédemmel, a viselkedésemmel. Miért bánt mindenki engem?!**

– **Miből gondolod, hogy mindenki téged bánt? Nem lehet, hogy inkább segíteni szeretnének neked, és nem bántani akarnak?**

– **Na persze, és mindenki úgy akar segíteni, hogy nagyon rúg belém. Köszönöm szépen az ilyen segítséget!**

– **Most nagyon emlékeztetsz egy mogorva, öreg vakondokra, akivel Bíborkát összehozta a sors. Szegény, alaposan megjárta, pedig valójában örömet akart szerezni az öregúrnak.**

* * *

A borzosfarkú kismókus boldogan ugrált a Kerek tölgyes fáin. Széles jókedvének nem kis oka volt: nemrég tanulta meg, hogyan ugorhat a messzebb lévő ágakra anélkül, hogy behuppanna a süpedős, barna avarba. Hosszú napokon át próbálgatta tudományát, míg végül olyan tökéletes lett, bárki csodájára járhatott. El is határozta, hogy valaki olyannal osztja meg örömét, aki ritkán részesül kellemes élményekben.

– Ki is legyen az? – törte buksiját a kedvenc fáján ülve. – Lehetne például Hód úr... de nem, hiszen őt mindenki kedveli. Akkor legyen Biguci, a házatlan csiga! Nem, ő most túlságosan elfoglalt. Megvan, Somának mutatom meg először az ugrásomat, őt úgysem szereti senki, mert olyan irigy. Á, ez sem jó, Soma tegnap indult hosszú útra a Zengő-folyóhoz, azóta még nem érhetett haza.

Amint így tépelődött magában, észrevette Vakundok úr szimatoló orrcimpáját, amint az éppen hu-

nyorgatva nézett bele a vakító nap-sugárba. Bíborka egyenesen odaugrott a földtúró mellé és megköszörülte a torkát.

– Eee!

– Ki vagy és mit akarsz? – mordult rá a föld alatti kertész.

– Bíborka vagyok, és épp keresek valakit, akinek bemutatnám a tudományomat. Tudod, nagyon sokat gyakoroltam, hogy minél ügyesebben és puhábban érkezhessem meg a nagy ugrás után is, és most végre rájöttem, hogyan kell. Gondoltam, te lehetnél az első, akinek megmutatom.

Vakundok úr felhördült és percekig csak kapkodott a levegő után. Aztán felkapott egy földgöngyöt, majd egy másikat, és egymás után csapkodta őket Bíborka fejéhez.

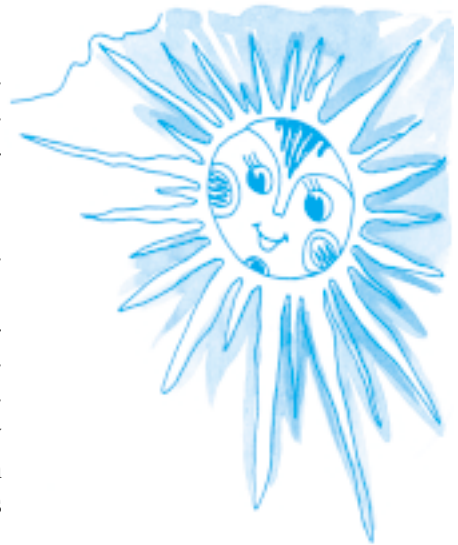
– Hát ezt tanítják neked az iskolában? Azt hiszed, azért, mert alig látlak, nem kaplak el? Megállj, beste kölyke, csak kapjalak a mancsaim közé!

Bíborka visítva menekült a szitkozódó Vakundok úr küldeményei elől, majd megállt néhány ugrásnyira a földtúrástól és illedelmesen meghajtotta magát.

– Elnézést kérek, ha undok voltam, én igazán nem akartam megbántani.

Vakundok úr azonban még paprikásabb lett Bíborka szavaitól.

– Micsodaaa? Most még a nevemmel is csúfolódsz? Tűnj a sze-

ÚTRAVALÓ

mem elől, te semmirekellő! Én nem tudom, mi lesz ebből a világból az ilyen nevetlen kölykök miatt...

Bíborka sebesen szedte a lábait, de még a harmadik fa ágáról is hallotta Vakundok úr perelését.

* * *

– **Pedig nem akart semmi rosszat, sőt örömet akart okozni.**

– **Így van. Én tudom, te tudod, de Vakundok úr nem volt hozzászokva az efféle kedveskedéshez.**

– **Meg sem érdekelt, hogy Bíborka szóba álljon veled! És még azt mondják, a fiatalok így, a fiatalok úgy...**

– **Nemcsak az öregek tudnak így megkeményedni, a fiatalok között is van, aki mindenben csak a rosszat látja. Azt hiszi, minden az ő kárára, bosszantására van. Sajnos épp ezért nagyon sok áldástól fosztja meg magát. Pont úgy, mint te. Hidd el, hogy nem akarnak rosszat, akik nevelni szeretnének téged. Szeretből akarnak segíteni, hogy megtanuld, mi helyes és mi nem. És még valami. Tanuld meg örvendezve fogadni a tanítást, hiszen ahogy a teremtő mondta: „Az örvendező szív megszépíti az arcot.”**

Olasz Tímea

Bibliai ábécé

Korsó. „Csak egy kevés olaj van a korsóban!” A magányos özvegy felkiáltása az éhínség sújtotta országban meghiúsította Illés próféta szívét. Mivel az asszony hajlandó volt vele megosztani utolsó marék lisztjét és néhány csepp olaját, megígérte neki Illés, hogy a lisztesfazeka sohasem ürül ki, s az olajos korsója sem fogy ki többé. Így is történt.

Könyök. Az emberi alkar (könyökcsonttól az ujjak hegyéig) hossz mértékévé váló használata többször előfordul a Bibliában. (1 könyök = kb. 45 cm; hasonló bibliai mértékkel kifejezve: 6 tenyér és 4 ujj.) Az újfordítású magyar Bibliában a könyök helyett araszt találunk.

Kovász. A kovász keleszti meg a tésztát és teszi ízletes kenyérré. Úgy készítik, hogy lisztet és vizet kevernek össze és állni hagyják, amíg meg nem savanyodik. Ekkor a kovászt belekeverik a friss tésztába. Jézus egyik példázata szerint ahhoz a kovászhoz hasonló, amelyet egy asszony három mérce lisztbe kevert, hogy az egész megkeljen. Az ő országa is úgy növekedik, ahogy a kovász hat a tésztában: rejtve, láthatatlanul, csak az eredményében válik nyilvánvalóvá. Ilyen hatással kell lenni tanítványainak a környezetükre. A páska-barányt azonban a zsidóknak kovásztalan kenyérral kellett elfogyasztaniuk az Egyiptomból való menekülésük emlékére, mivel akkor nem volt idejük megvárni, hogy a kovász megkelessze a kenyeret. Ezért Pál apostol az erjesztő kovásznak erre a hatására utalva, amely ugyan ízessé, de egyúttal romlandóvá is teszi a kenyeret, azt mondja, hogy az Újszövetség páska-barányát, Jézus Krisztus húsvéti áldozathalálát ne a romlandóság kovászával, hanem egész életünkben a tisztaság és igazság kovásztalanságával ünnepeljük meg, azaz ne tűrjük meg magunkban a gonoszság bomlasztó kovaszát.

Kovásztalan kenyér. A páska ünnepén, amikor az Egyiptomból való szabadulásukra emlékeztek, csak kovásztalan kenyeret volt szabad enniük a zsidóknak, mivel őseik is azt ettek, hiszen a nagy sietségben nem volt idejük kovással megkeleszteni a kenyerüket.

Költészet. A Bibliában sok a költői szöveg, mert a zsidók nagyon szerették az énekeket és a verseket. A legnagyobb versgyűjtemény a Zsoltárok könyve. De a próféták is gyakran mondták el vagy írták le próféciáikat verses formában. Ezekben a költeményekben nincs rím, csak ritmus. Az ószövetségi héber költészet ritmusa azonban nem az ütem, nem az időmérték, hanem a gondolatok ritmikus párhuzamba állítása. Hol variálva, hol ellentétbe állítva, hol fokozva, két vagy több párhuzamban fejeznek ki azonos gondolatot. A fokozó gondolatritmus egyik legszebb példája az Ézs 9,5, ahol a „gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk” költői párhuzamában isteni kijelentés hangzik el Jézus emberi születéséről és istenfiúságáról, akit az Atya ad nekünk. Próféta jövendölés ez arról, aminek beteljesüléséről az Újszövetség így tesz bizonyosságot: „Amikor eljött az idő teljessége, Isten elküldte Fiát, aki asszonytól született” (Gal 4,4). S mind a zsoltárok, mind a próféciák szebbnél szebb képekben beszélnek a mennyről, a tengerről, a hegyekről és a síkságról, azoknak szépségéről, mivel ezzel Isten hatalmát és jóságát magasztalják.

Kréta. A Földközi-tengernek ez a hegyvidékes szigete Pál révén került az Újszövetségbe. Római útján a szelek és a hullámok Krétára vetették a hajót. Pál azt ajánlotta, hogy a telet a sziget biztonságos kikötőjében töltsék, de nem hallgattak a tanácsára, megkockáztatták a továbbhajózást, s Málta szigeténél hajótörést szenvedtek.

Kriszpusz. Zsinagógiai előjáró volt Korinthusban, de ama kevesek közé tartozott, akik Pál ígehirdetésére megtértek a zsidók közül. „Kriszpusz... pedig hitt az Úrban egész háza népével együtt; és a korinthusiak közül, akik hallgatták őt, szintén sokan hittek és megkeresztelkedtek.”

Krónikák könyve. A Krónikák két könyve az Ószövetségben Dávid korától a babiloni fogságig beszéli el Izrael történetét. Ezekben a könyvekben Dávid és Salamon, a templomi istentisztelet, valamint az Isten törvényének engedelmeskedő királyok állnak az érdeklődés középpontjában.

Kutya. A kutya, vagy a régebbi bibliafordítások nyelvén az eb, a bibliai országokban általában hulladékon tengődő állat volt. Egy apró jelenet utal erre az evangéliumban. Amikor egy kánaáni asszony azt kérte Jézustól, hogy gyógyítsa meg a leányát, Jézus azzal a kérdéssel tette próbára a hitét, vajon szabad-e a gyermekek eledelét a kutya adni. Az asszony megértette, mire céloz Jézus. Ő, a kánaáni csak kutya volt a zsidók szemében, olyan valaki, akit csak a maradék illet meg. De azzal válaszolt, hogy az asztal alatt is hevernek kutyák és esznek az asztról lehullott morzsákból. Jézust meghiúsította ez a válasz, mert meglátta belőle az asszony hitét, és meg is gyógyította a leányát.

(Cecil Northcott *Bibliai lexikon gyerekeknek* című könyve alapján)

Olvastad már?

Ugye Te is hallottad már, amikor a felnőttek – sóhajtva, legyintve, ki pedig felháborodva – azt mondták: A mai gyerekek nem olvasnak, csak a képernyőt bámulják...

Mi másként gondoljuk. Hiszünk abban, hogy Ti is szeretitek a könyvet. Ebben a rovatunkban egy-egy közkedvelt ifjúsági regényből vagy meseregényből mutatunk be egy szemelvényt. Azok számára, akik még nem olvasták: kedvcsinálóul, azoknak pedig, akik már kétszer vagy háromszor is: az emlékek felidézéséül.

Hevesi Lajos

Jelky András kalandjai

(Részlet)

MÁSODIK FEJEZET

amelyben Jelky András megérkezik Bécs városába, tanul, dolgozik, álmodozik, és végül ismét nagy útra készül

Három hétig gyalogolt András erdőn-mezőkön, hegyeken-völgyeken keresztül, egyenesen északnyugatnak. Szülővárosának beláthatatlan rónaságát lassanként a Dunántúl szelíd dombjai váltották fel. Sokáig vándorolt a Balaton hatalmas, csodálatos kék tükre szélén, aztán zöldellő hegyhátak, sziklás hegysüvegek között vezetett az útja, amelyenket sose látott eddig; így haladt nap nap után a messzi nagyváros felé.

Vándorlásában nem sokat bolygatta sem az édesapjától kapott három aranyat, sem pedig édesanyjának kerék nagyságú ezüsttallérjait. Három hét alatt alig költött többet egyetlen húszasnál, azt sem egyébre, hanem egy kiskosárnyi aransárga körtére a dombóvári piacon, meg batyuja szíjának megvarratására Sopron városában. Nem is költhetett volna többet, hiszen nem kívánczolt sem vendégfogadóba, sem rézkürtös postakocsiba, meg aztán nem is szorult rá egyikre sem.

A munkás emberek mindenütt jó szívet segítettek egymást, Andrásban meg különösen megbecsülték a tudása gyarapításán fáradozó iparost. Ha esténként betért egy-egy paraszti vagy iparosházba, mindig szorítottak neki helyet a búbos kemence padkáján vagy a ház tornácában vetették meg friss illatú szénából az ágyát. Útközben meg bátran felülhetett akármelyik szekérré, és amíg egy irányba tartott vendéglátó gazdájával, elbe-

szélgettek csendesen, ki-ki a maga városáról, falujáról, családjáról.

Hanem a harmadik hét vége felé egyszer csak azon vette magát észre, hogy útjában az emberek idegen nyelven kezdenek beszélni. Ebből megérthette rögtön, hogy immár elhagyta hazája földjét. Most látta hasznát, hogy Sovánka uramtól otthon egy kis német tudományt szedett a fejébe – bár hiszen meg kell hagyni, többet beszélt ő ezután a kezével, mint a ropogtatós német szavakkal.

Harmadnapra, hogy a határt elhagyta, valami karcsú, magas jegenyeforma tárgy jelent meg előtte a messzi láthatáron.

„No, ilyen égbe nyúló jegenyefát sem láttam még életemben!” – álmélkodott András, és szaporábban vette lépéseit, hogy közelebről is megismerkedjék a csodálatos tüneménnyel.

Amint aztán továbbhaladt az útján, a jegenyefa körül egy hatalmas város látkepe bontakozott ki a távolban, az óriási jegenyefa pedig mindinkább egy templomtorony formáját öltötte magára. Mi más lehetett volna ez a torony, mint Bécs városában az István-templom világhírű tornya: szertelen magasan, évszázados komorsággal és ezernyi kőcsipkézettel, ahogyan Sovánka uram is leírta otthon Andrásnak.

„Itt vagyok hát Bécs városában!” – állt meg András megilletődötten, ahogy elérte az első házakat az országút mentén. Aztán a kíváncsiságtól hajtva – hogy amit a városból legelőször megpillantott, közelről is azt szemlélje legelőbb – beljebb-beljebb haladt az emberektől, kocsiktól nyüzsgő utcákon a templomtorony irányában.

Órák is beleteltek, lassan leszállt az alkonyat, András végül ott állt a templom tövében, a hatalmas város kellős közepén. Amikor aztán érdeme szerint minden oldalról megbámulta az óriási építményt – szinte a nyaka is belefájdult –, akkor kezdett csak rágondolni, hogy ideje lesz hozzálátni bátyja műhelyének felkutatásához.

Igen ám, de hogyan kezdje egy ilyen irdatlan nagy városban?!

Összeszedte csekélyke német tudományát, nagy gonddal összerakosgatott magában egy szuszra való német mondatot: „Hol lakik Jelky József bajai szabómester ebben a városban?” És mert a mi Andrásunk alapos ember volt, tízszer egymás után fel is mondta félhangosan a tudománya szerint megformált kérdést.

Na, most nézzük, ki tudná megadni az érdekes feleletet?

Legelőbb egy kürtőkalapos, sétatálcás uraságot szemelt ki magának. Az ilyen finom uraság – így okoskodott magában – biztosan jó ismerőse a város valamennyi szabómesterének. A számításban talán nem is volt hiba, hanem amikor udvarias süvegemeléssel előadta a kérdését, a bécsi uraság furcsálkodva végignézett rajta, aztán szó nélkül faképnél hagyta, mintha gorombán megsértették volna.

„Nem kell az ilyen nagykalaposokkal kezdeni” – szúrta le András józanul a tanulságot, és át is váltotta mindjárt gyakorlatra, kiszemelve a járókelők közül egy zekés, taplósapkás, jámboran közeledő atyafit.

Hanem most érte aztán az igazi meglepetés! Mert amint feltette a begyakorolt kérdést, a kedélyes ábrázatú bécsi

polgár előbb végigmustrálta tűnődve András csizmáját, sujtásos, combhoz simuló nadrágját, aztán önmagára bökődve így szólt:

– Én nem tud matyar...

András elhűlten bámult a taplósapkásra, annyira, a hangja is csak akkor jött meg, amikor amaz már tovalépkedett jóakarató mosolygással a képén.

– De hiszen nem is magyarul beszélek! – tört ki Andrásból a keserűség, és már igazán kedvezőtlen felfogása kezdett támadni a bécsiek vendégszeretetről, amikor olyan csodálatos felfedezése támadt, hogy örömeiben alig hitt a szemének.

Mert amint süvegét hátratulva, tehetetlenül körültekintgetett a nagy téren, hogy most aztán mitevő legyen, az egyik sarokház kapubejárata fölött saját családi nevét pillantotta meg egy aranyos betűkkel festett jókora táblán.

„Joseph Jelky” – hirdette nagy büszkén a felirat, és alatta kisebb betűkkel, hogy a név tulajdonosa „Császári és királyi ruhatári szabómester”.

Egy perc, és András ott termett a kapu előtt, szemtől szembe megcsodálta a táblát, aztán követve egy falra festett mutatóujj irányítását, már nyargalt is felfelé a fából ácsolt lépcsőházban, hogy odafent a tágas szabóműhelyben csak a bátyja karjai között állapodjék meg.

Jelky József, András harmincéves, derék termetű, mosolygós arcú bátyja nagy boldogsággal ölelte magához a fiút. Hosszú esztendőök teltek el azóta, hogy utoljára otthon járt Magyarországon látogatóban, amiből bizony házasság lett egy szép szemű bajai kislánnyal – azóta senkit sem látott az övéik közül. Nagy volt hát a meglepetés, és még nagyobb az öröme, hogy az öccsét (aki akkor még csak „a kis Andris” volt) ilyen vállas, erőteljes, derék fiatalember képében szólíhatta magához.

Előkerült a nagy újságra Jelky József kedves, fiatal felesége, hogy aztán nyomban vissza is siessen a konyhába, és idejében hozzálásson egy igazi „hazai” vacsora elkészítéséhez.

Aznap vége-hossza nem volt a kérézgetéseknek. András majd belé nem rekedt a sok felelgetésbe, amíg befejezték az ünnepi vacsorát, s elfogyasztottak egy palack tokajit. András végül elfoglalta a takaros kis szobát, amelyet a bátyja kijelölt számára a lakásban. Hosszú vándorútja után így érkezett meg

Bécsbe, annyi vendégszállás után hajtotta álomra a fejét új otthonának jó puha ágyában.

Másnap, harmadnap, de még a negyedikén, ötödiken is, András szakadatlan járta a császárváros utcáit és tereit.

Nem fáradt bele, hogy sorra felkutasassa, ami nevezetességét csak hallotta a városnak; megnézte, megcsodálta a leghíresebb épületeket, megismerte a múzeum hatalmas könyvtárát, képtárát, csodálatos régiségeit, és figyelte a nagyváros lakosait is: milyen emberek élnek itten, hogyan éreznek, hogyan gondolkoznak? Azt is elérte nemsokára – és büszke is volt rá –, hogy ha összerakott német nyelven egy-egy mondatot, a bécsiek most már nem hitték róla, hogy a magyar nyelv muzsikájával akarja őket megörvendeztetni.

Egyheti kószálás után aztán eljött a munka ideje, András elfoglalta helyét a bátyja műhelyében, asztala éppen szemben állott a csodálatos nagy templomtoronnyal – ujjára húzta a gyűszűt, kezébe vette a tűt, az ollót, és bátyja irányítása alatt szorgalmasan ismerkedni kezdett a nagyvárosi divat sokféle tudnivalójával.

És mennyi tudnivaló várakozott rá! A katonai uniformisok különböző formái, hajtókái, gallérvai, a polgári öltözékek sokféle szabása, amilyeneket ott hon sose rendeltek édesapja műhelyében. András bizony sokszor nem állta meg nevetés nélkül a bécsi viselet sokféle furcsaságát.

Teltek-múltak a hetek, a hónapok, az idő lassan őszbe hajlott, hideg szelek kergetőztek a bécsi utcákon, a műhelyekben pedig melegebb kelmék kerültek a tű alá.

András szép előmenetelt tett mesteriségében, bátyja is megdicsérte finom ujjait, ügyes munkáit, mégis valami nyugtalanság támadt fel benne, ami lassanként egészen eltöltötte érzéseit. Amióta elindult hazulról, amióta végigjárta vándorútját Bajától Bécsig, nagyon megszerette a vándorlást, a világgal való barátkozása szép szabadságát. Éjszakánként ál-mában újra és újra végigjárta hosszú útjának állomásait, máskor meg olyan tájakon látta magát, amilyenekről csak olvasmányjaiból vagy Sovánka uram előadásaiból tudott.

Amilyen nagy örömmel tanulgatta otthon Sovánka uram szárnyai alatt a földrajz tudományát, most olyan türelmetlen érzésekkel gondolt vissza meg-

tett útjára, és vágyai messze túljártak a szabóműhely falain.

Az égbenyúló templomtorony is mintha csak azt mondta volna Andrásnak: nagy ám a világ, sok csodája van, és milyen szép volna mindet megismerni!

András gondolatai messzi országokban, csodálatos nagyvárosokban kalandoztak, képzeletét lenyűgözte a világ határtalan nagysága; igazán csodának lehetett tekinteni, hogy nem rontotta el sorra a keze alá került drága ruhadarabokat. Esténként kis szobájában, a mécses borongó fénye mellett vágyakozva teregette ki Sovánka uram nagy mappáját, és órákig elnézegette a nagy tengereket, a világrészek kanyargós szegélyű formáit, és képzeletében egyik nagyvárosból a másikba utazott, hosszas számításokat végezve magában, hány nap alatt tehetné meg az utat, mondjuk, Bécs-től Párizsig vagy London városáig.

Nem kellett hozzá sok idő, Jelky József is észrevette öccsének nyugtalanságát, és amikor kérdéseire András őszintén elmondta, miféle utakon kalandozik képzelete, meglepődött.

– Hová gondolsz, András?! – kiáltott fel megdöbben. – A mi mesterségünkhöz nyugodalmas természet való, türelem és megállapodottság, de még mennyi! Ha valakivel nem, hát velünk aztán nem fér össze a kóborlás!

Elnézte egy pillanatra öccsének szomorkásra forduló tekintetét, aztán higgadtan, vigasztalóan folytatta:

– Mondj le az ilyen ábrándozásról, öcsém, nem vezet az jóra...

Tóth Anna

Húsvéti készülődés

Egy kora tavaszi napon nyúl apóék jóízűen ebédeltek, amikor az anyóka szeme rátévedt a naptárra.

–Nézd, apó! Mára ígértük a tyúkanyónak, hogy elhozzuk a húsvétra szánt tojásokat. Tüstént indulnunk kell, nehogy ránk esteledjen. Én hozom a tojástartót, te meg, légy szíves, hozd addig a szekeret.

Amikor már jó ideig gyalogoltak, nyúl anyónak feltűnt, hogy nyúl apó mennyire szótlan.

– Mi baj van, apó? Miért vagy ennyire csöndes?

– Emlékszel, hogy tavaly az utolsó percig dolgoztunk, hogy elkészüljünk a tojásokkal? Annyira siettem, hogy elfelejtettem kimosni a festéket az ecsetekből.

– Akkor bajban vagyunk, apó. Nincs már annyi időnk, hogy elutazzunk a városba másikat venni. Törjük a fejünket, hogy mit csináljunk.

Már sötétedni kezdett az ég, amikor elérkeztek a tyúkanyó óljához.

– Jó estét, Kapinga! Ne haragudj, hogy ilyen későn értünk ide. Ugye nem adtad oda másnak a tojásokat, amit megrendeltünk?

– Persze, hogy nem, hiszen minden évben hozzánk jöttök. Nézzétek, már minden tyúk elhozta a tojását, kivéve a kopasznyakút. Szegénykével a többiek már eddig is csúfolódtak, most meg rá kell várni. Gyertek, addig tegyük be a többi tojást a tartóba.

Amikor végeztek, benéztek a tyúkólba, hogy elvihessék az utolsó tojást is. De a kopasznyakú csak ücsörgött szomorúan a kosáron, és látszott rajta a nagy igyekezet.

– Nem baj, tyúkocská. Egy tojással több vagy kevesebb, nem hiszem, hogy számítana.

– Kérlek, ne menjetek el. Így is bántanak a többiek, hogy ilyen csúnya a nyakam. Ha nem tudom odaadni nektek a tojást, elkergetnek az ólból, és földönfutó leszek.

Nyúl anyóék nagyon megsajnálta a szegény kis kopasznyakút, és megbeszéltek, hogy innen addig el nem mennek, amíg az utolsó tojást is magukkal nem vihetik. Mire felébredtek, észrevették, hogy a kopasznyakú tyúknak nagyon jó a kedve.

– Nézzetek csak ide!

És lássatok csodát, amikor felállt a kosárról, olyan nagy és annyira szép, formás tojást láttak, amelyet eddig soha. Nyúl apóék kivitték a hatalmas tojást a szekerre, és igencsak kimelegedtek, mire be tudták helyezni a tojástartóba. Megköszönték a tyúkoknak a fáradásukat, és amikor megfoglák a szekér rúdját, hogy elinduljanak, rájöttek, hogy a nagy súlytól meg sem tudják mozdítani.

– Várjatok egy kicsit – mondta a kopasznyakú tyúkanyó –, elszaladok az istállóba, és megkérem a lovat, hogy legyen a segítségetekre.

Hamarosan jött is vissza egy szép erős hátszlóval.

– Üljetek fel ti is, apóka – nyerrítette a paci. – Nekem ez igazán nem teher.

Az úton, miközben a patkók egyenletes kopogását hallgatták, megszólalt az anyó:

– Hogy fogjuk ezt a rengeteg tojást megfesteni, ha még egy rendes ecsetünk sincsen? A többi nyusztól sem kérhetünk, most nekik is sok a munkájuk.

– Nem tudom, Fánika. De azt megígérem, hogy máskor jobban odafigyelek, hogy minden rendben legyen, mire jön a tojásfestés ideje.

Nemsokára elértek a házukhoz és megitták a lovat, köszönetet mondtak a segítségért, és már éppen búcsúzni készültek, amikor a paci azt kérdezte:

– Apóka! Van a háznál egy jó éles olló?

– Persze, hogy van. Miért kell neked?

– Hozd csak ki, majd meglátod.

Amikor Gerzson papa megjelent az ollóval, a paci arra kérte, vágjon le egy tincset a farkából, ecsetnek!

Nyúl apóék nagyon meghatódtak. Besiettek a házba, és még aznap nekiláttak a munkának. Néhány hét múlva megfestették az összes tojást, kivéve azt az egyet, amelyik olyan szép nagy volt, hogy nem tudták kiszedni a tartójából...

Zöldül már a vetés, csicsereg a szarka

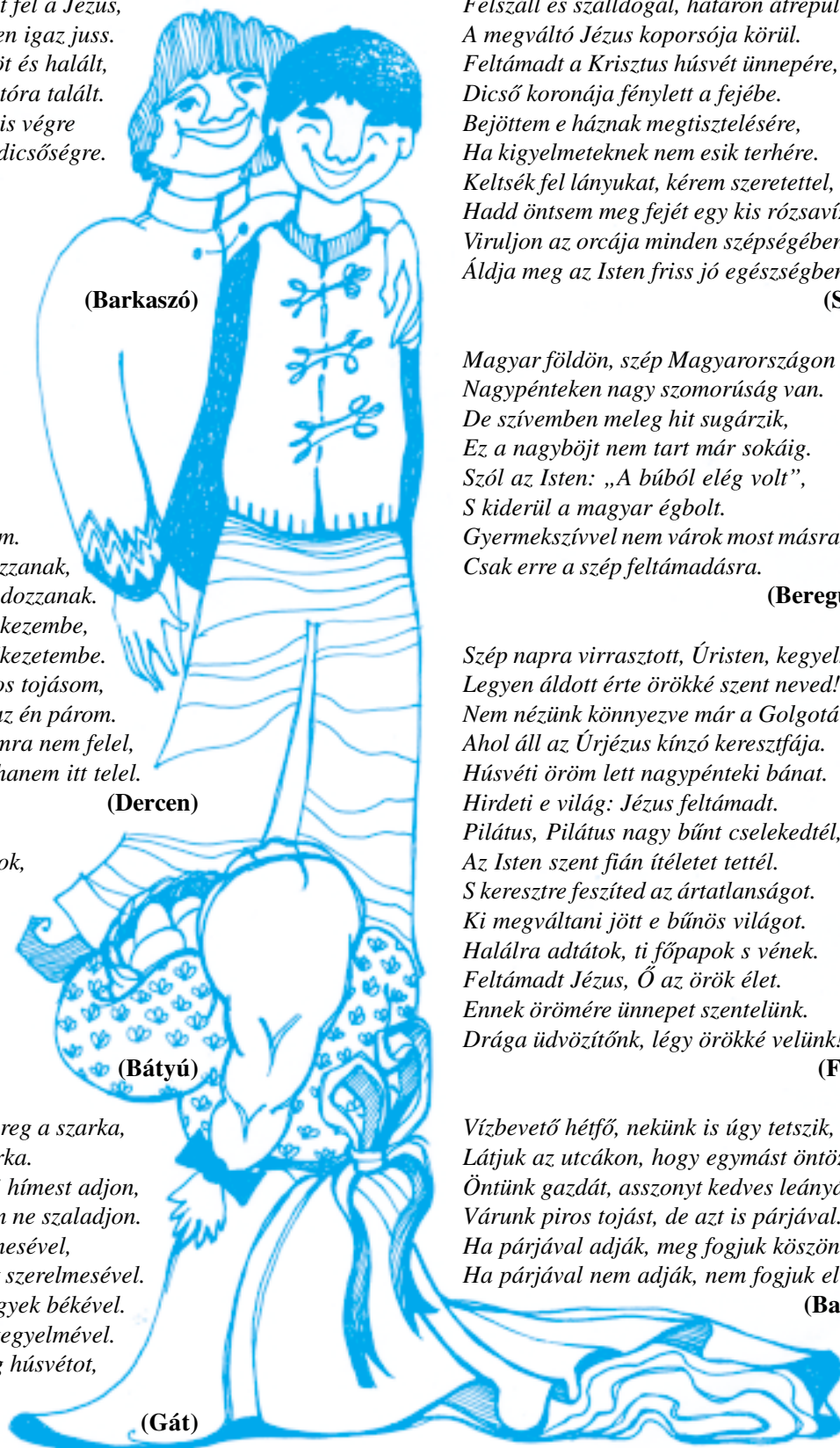
Kárpátalján gyűjtött húsvéti locsolóversek Bagu Balázs hagyatékából

Ma van húsvét napja, minden örvendezzen,
Hálaadó ének méltán zengedezzen,
Mert ezen a napon támadt fel a Jézus,
Aki miérettünk a Mennyben igaz juss.
Legyőzte a poklot, ördögöt és halált,
Őbenne az ember Megváltóra talált.
Ez az áldott Jézus Titeket is végre
Vigyen fel és tegyen örök dicsőségre.
Szívemből kívánom,
A garast elvárom,
Ha nem adnak garast,
Leütöm a kakast.

Azt már én nem mondom,
Hogy ma húsvét vagyon,
Mert már ezt a háznál
Tudják kendtek nagyon.
Hanem csak azt mondom,
Hímesért jöttem,
Kosaramat el is készítettem.
A tojásadásnál ne sokadozzanak,
A királyok széjjel ne szaladozzanak.
Hanem adja ide szépen a kezembe,
Én pedig megtartom emlékezetembe.
Ha pedig megadja aranyos tojásom,
Feleségül veszem, ő lesz az én párom.
Ha pedig a kislány szavamra nem felel,
Majd nem viszik férjhez, hanem itt teleg.

Én kis kertészlegény vagyok,
Rózsavizet locsolgatok.
Azt hallottam a faluban,
Hogy van egy rózsaszál,
El akar hervadni.
Engedelmet kérek,
Szabad meglocsolni?

Zöldül már a vetés, csicsereg a szarka,
Én azt hittem, a hímes tarka.
Itt is van szép kislány, aki hímeset adjon,
Nézzen a szemembe, tőlem ne szaladjon.
Ha megajándékoz pár hímesével,
Úgy beszéljen velem, mint szerelmesével.
Én pedig innen már elmegyek békével.
Itthagynom a házat Jézus kegyelmével.
Szívemből kívánok boldog húsvétot,
Egy pár hímeset elvárok.

(Barkaszó)

(Dercen)

(Bátyú)

(Gát)

Húsvét nap reggelén az ég igen magas,
Repül a gondolat, mint a királyi sas,
Felszáll és szálldogál, határon átrepül.
A megváltó Jézus koporsója körül.
Feltámadt a Krisztus húsvét ünnepére,
Dicső koronája fénylett a fejébe.
Bejöttem e háznak megtisztelésére,
Ha kigyelmeteknek nem esik terhére.
Keltsék fel lányukat, kérem szeretettel,
Hadd öntsem meg fejét egy kis rózsavízzel.
Viruljon az orcája minden szépségében,
Áldja meg az Isten friss jó egészségben.

(Szürte)

Magyar földön, szép Magyarországon
Nagypénteken nagy szomorúság van.
De szívemben meleg hit sugárzik,
Ez a nagyböjt nem tart már sokáig.
Szól az Isten: „A búból elég volt”,
S kiderül a magyar égbolt.
Gyermekszívvel nem várok most másra,
Csak erre a szép feltámadásra.

(Beregújfalu)

Szép napra virrasztott, Úristen, kegyelmed,
Legyen áldott érte örökké szent neved!
Nem néziünk könnyezve már a Golgotára,
Ahol áll az Úrjézus kínzó keresztfája.
Húsvéti öröm lett nagypénteki bánat.
Hirdeti e világ: Jézus feltámadt.
Pilátus, Pilátus nagy bűnt cselekedtéél,
Az Isten szent fián útéletet tettél.
S keresztre feszítéd az ártatlanságot.
Ki megváltani jött e bűnös világot.
Halálra adtátok, ti főpapok s vének.
Feltámadt Jézus, Ő az örök élet.
Ennek örömeire ünnepet szentelünk.
Drága üdvözítőnk, légy örökké velünk!

(Fornos)

Vízbevető hétfő, nekünk is úgy tetszik,
Látjuk az utcákon, hogy egymást öntözik.
Öntünk gazdát, asszonyt kedves leányával.
Várunk piros tojást, de azt is párjával.
Ha párjával adják, meg fogjuk köszönni.
Ha párjával nem adják, nem fogjuk elvenni.

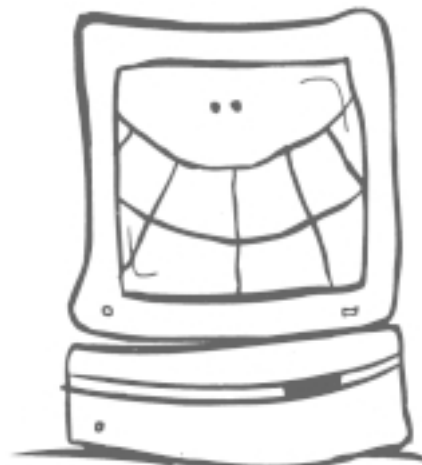
(Balazsér)

Számítógép-suli 69.

ECDL-FELADATOK

Az ECDL-példatárhoz hasonlóan az értékelési irányelveket és a szükséges ismereteket is megadjuk. Ez a feladat a tabulátorok alkalmazásának lehetőségeit ellenőrzi. Figyeljete arra is, hogy a tabulátorok kitöltését is be kell kapcsolni, és a pozícióját is be kell állítani.

A feladatot elkészítése után nyomtassátok ki, és ezt az *Irka* levelezési címére küldjétek el. Az elkészített dokumentumot mentsetek el, és azt egy elektronikus levél mellékleteként továbbítsátok nekem a következő címre: *irka.pd@gmail.com* címre. A dokumentum fejlécében legyen feltüntetve a nevetek, az iskola, amelybe jártok, a láblécben pedig az osztályotok is. A feladat megoldását 2012. április 25-ig kell elküldeni. Az eredményeket a következő számban fogjuk közölni.

SAHE Research International

To: Vásárhelyi Rita részére
SAHE Strasbourg
235-98786
Cc: Katja Stersenberg
SAHE-AAZ Centre, Milan
From: Diósi András
SAHE Budapest
987-3245
Date: 2001.04.15.

URGENT
SÜRGŐS

Kedves Rita!

Ezennel küldöm a legfrissebb piackutatási adatokat a F1 és F2 termékcsoportról a 4-es és 6-os periódusokra. A hónap végén tartandó prezentációs anyaghoz kérek, küldd meg a kelet-európai összesítő adatokat termékcsoportonként, a diagramokkal együtt.

	RR	RR+
F1-A	12%	315%
F2	12%	316%
F1-B	10%	316%
F2/F1	1%	2%
	1Q	2Q
F1-HUN	5612	7812
F2-HUN	1223	2344
Január	4,45	
Február	120,03	
Március	0,36	
Április	21,44	

F1-POL/F2-POL adatok két hónap múlva várhatók. A teljes listát küldöm e-mailben.

Üdvözzel:

Diósi András

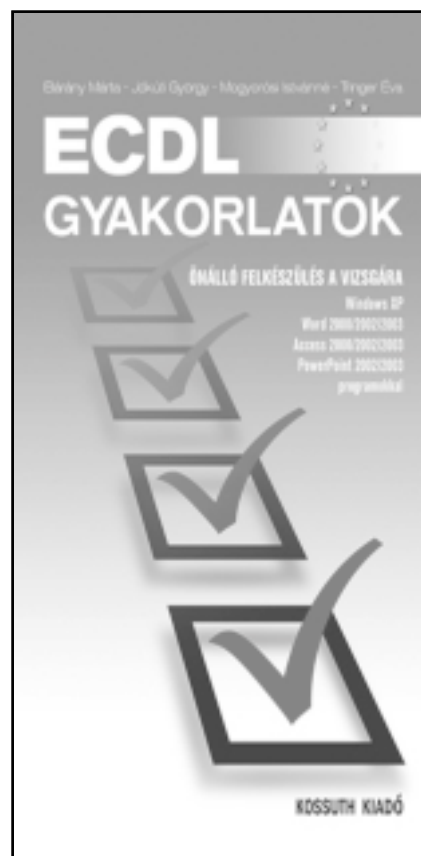
Értékelési irányelvek/Szükséges ismeretek:

Alapszintű műveletek

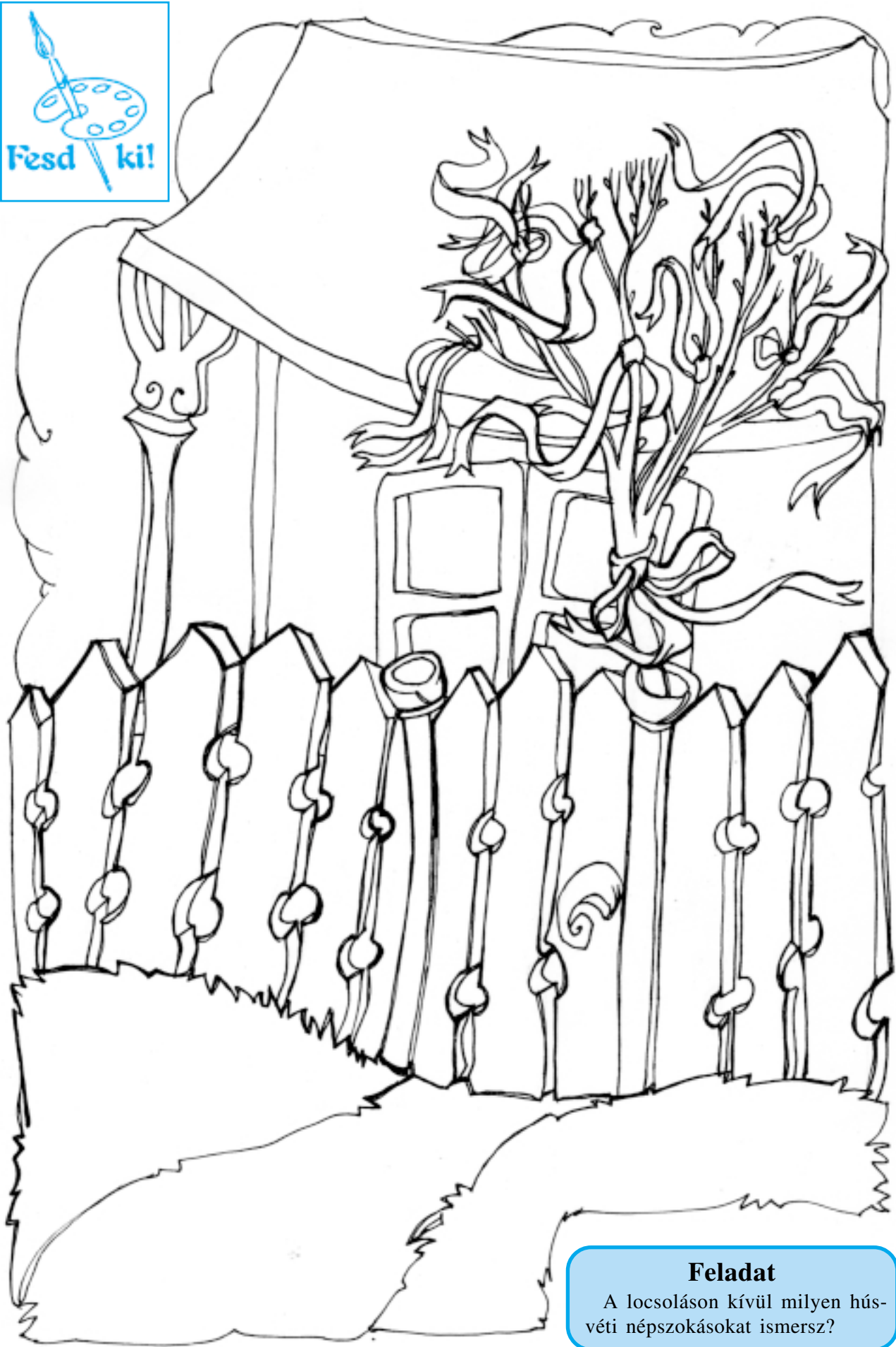
Dokumentum mentése
Dokumentum nyomtatása
Dólt betűk
Vastagított betűk
Aláhúzott betűk
Bekezdés középre igazítása
Bekezdés sorkiegyenlítése
Szöveg beljebb kezdése
Keretezés (szegélyvonalak)
Táblázat alkalmazása

Emelt szintű műveletek

Kép/jel beillesztése és pozicionálása
Az Urgent/Sürgős szövegrész elkészítése és pozicionálása
Megfelelő módon végzett keretezés (szegélyvonalak)
Másfeles sortáv
Tizedesvesszőhöz történő igazítás

Pallay Dezső

Feladat
A locsoláson kívül milyen húsvéti népszokásokat ismersz?

Bitay Éva

A barnamedve

Nem a mesékönyvek jóindulatú, dirmegő-dörmögő, tányértal-pú Mackója! De nem ám! A medve a Kárpátok legnagyobb, az emberre is veszélyes ragadozója. Útjából tanácsos kitérni.

Testhossza elérheti a 2,5 métert, tömege a 3 mázsát. Mancsának egyetlen csapásával eltöri a ló, a tehén gerincét, sőt be is tudja húzni a sűrűbe.

Szerencsére **mindenevő**, így **nem erős benne a ragadozó hajlam**. Eszik fűvet, halat, csigát, hangyatojást, mézet, málnát, szedret, áfonyát, vackort. Ősszel makkon hízik meg. Ám rákaphat a húsrá is. A „vérmedve” állatra, emberre egyaránt veszélyes, le kell löni.

Az erdőirtás természetes környezetétől fosztja meg a medvét, így az emberi településeken keresgél „harapnivalót”, veszélyeztetve a környék lakóit.

A „**pléhporfájú**” medve. A medve remeteéletet él, ha többedmagával látjuk, az egy anyamedve a „családjával”, idei és tavalyi bocsáival. Mivel a medve nem él falkában, nem alakultak ki nála a társas viselkedés jelzései. Egykedvű pófájáról nem lehet leolvasni, hogy mik a szándékai. Állatkertben a látszólag közömbös medve néha váratlanul rátámad ápolójára, és súlyosan megsebesíti.

Járás közben talpa egész hosszában érinti a földet, egyszerre mozgatja azonos oldali lábait, látszólag nehézkösen cammog. De ez ne tévesszen meg senkit: ha versenyfutásra kerül sor, hamar utoléri az embert.

Február másodikán kijön a barlangjából? Nem jöhet ki, mert be se ment! Van annyi esze, hogy nem ver tanyát huzatos barlangokban. Téli szállását sziklarepedésekben, de legszívesebben egy kidőlt faóriás gyökérzete alatti földgödörben rendezi be: avarral, mohával vastagon kibélelt fészek jön így létre. A ráboruló, behavazott gyökerek tetőt képeznek felette. Ebben a védett kuckóban hozza világra kicsinyeit.

A **bocsok** a legnagyobb hidegben, januárban születnek. Talán a téli ínség az oka annak, hogy az újszülöttek nem nagyobbak egy patkánynál, hetekig vakok és magatehetetlenek. Anyjuk odaadón ápolja, szoptatja őket, pedig ő maga nem eszik, a bőre alatt felhalmozott zsírtartalékból él.

Nem alszik olyan mélyen, mint a sündisznó vagy a pele; inkább csak szunyókál. Ha enyhe a tél, nem is vonul pihenőre.

A medvecsalád **kedves látvány**, különösen a fehér „állkendős” kis bocsok. Nem tanácsos azonban megközelíteni őket, mert az anyamedve, ha veszélyben érzi bocsait, **azonnal támad**.

Napsugár, Románia

Belénk akar látni a farkas

A farkasok nem véletlenül néznek farkasszemet az emberrel. Gondolatainkat próbálják kitalálni.

A vad négylábúaknak fontos információ, ha egy másik „ragadozóval” találkoznak, hogy annak mi lesz a következő cselekedete. Éppen ezért a szándékot a tekintetből igyekszik felmérni. Más állatok is követik a tekintetet, de a látvány agyi feldolgozása csak kevés állatcsoportnál – például a madaraknál és a főemlősöknél – ennyire fejlett, állítják a bécsi egyetem kutatói.

A kutyafélék szemkövető szokása előnyt jelenthet vadászat során, és segíti a falkaállatok csoportos mozgását. A farkasoknál már 14 napos korban kialakul a szemmozgás követésének szokása. A tekintetet az állatok az integetésnél és a célzott mutogatásoknál is fontosabbnak tartják. A szem-

kontaktus képessége hatással lehetett a kutyák háziasítására is, hiszen minden bizonnyal befolyásolta a négylábúak és az ember közötti „kommunikációt”.

Jó Pajtás, Szerbia

A jegesmedve

A jegesmedve a Föld legészakibb részén, az Északi-sarkon él. Vastag bundája megvédi a hidegtől. Bundájának színe a fiataloknál ezüstfehér, az öregeknél sárgás árnyalatú. A jegesmedve húsevő. Elsősorban fókára vadászik, de megeszi a halat, a madarat és a bogycákat is. Szaglása nagyon kifinomult; nagy távolságból megérzi a lehetséges zsákmányt. Amint a fóka feljön levegőre, a jegesmedve leüti és megeszi.

A jegesmedvék kitűnő úszók. Szeretnek a vízben lenni, bundájuk megóvjá őket a hidegtől. Úszás közben akár a 10 km-es sebességet is elérhetik óránként. Fejjel előre ugranak a vízbe, és kutyauzsással úsznak. A víz alatt két percig kibírják levegővétel nélkül. A jegesmedvék hóbarlangot építenek. A hóba vájt barlangban hozza vi-

lágira bocsait a nőtény, és velük marad tavaszig. A bocsok szopnak, de a jegesmedvemama nem eszik semmit. A bocsok egész nap játszanak.

A jegesmedve védett állat. Kb. 40 000 példány él jelenleg belőle a világon!

Mézeskalács, Szerbia

Róka lehetett a kutya elődje

A kutya előtt a róka lehetett az őskori ember „legjobb barátja”. Legalábbis egy friss tanulmány szerint erre enged következtetni egy közel 16 ezer éves lelet.

A Cambridge-i Egyetem archeológusai Jordánia északi részén bukkantak egy őskori temetőre, ahol az egyik sírban egy ember mellé temetett róka maradványait tárták fel. A jelek arra utalnak, hogy az ember és a ragadozó között különleges kötelék volt.

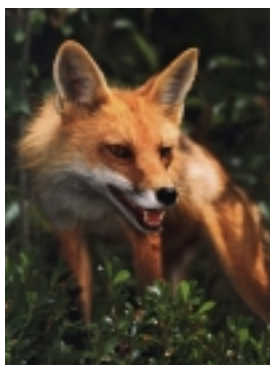
A lelet érdekessége továbbá, hogy régebbi, mint az eddig feltárt legkorábbi kutyás sír. A temetkezési hely a szakemberek szerint 16 500 éves, azaz 4000 évvel régebbi a hasonló jellegű kutyás leleteknél – írja a Daily Mail online kiadása.

A régészek úgy vélik, a rókát háziállatként tarthatták, és a gazdája halála után vele is végeztek, hogy mellé temethessék. A sírt később valamilyen okból felnyitották, és mindkét csontvázat együtt temették újra egy másik helyen. Minderre valószínűleg régi hiedelmek miatt kerülhetett sor, hogy az állat a túlvilágon is szolgálhassa az elhunytat.

A PLOS One online tudományos folyóiratban megjelent tanulmány azt sugallja, hogy az embert a kutya háziasítása előtt talán a rókák kísérték vadászni.

A rókát alapvetően nyugtalan, gyanakvó és óvatos természete miatt nem sikerült tökéletesen háziasítani, erre utaló jeleket sehol nem találtak eddig. Talán éppen az e téren elszenvedett kudarc után próbálkoztak elődeink a kutyákkal, amelyekkel már nagyobb sikereket értek el.

Jó Pajtás, Szerbia

Majomábécé

Amíg a cercófajomocscapat gyümölcsök után kutat, biztonságukról egy ór gondoskodik. Ha ragadozó közelít feléjük, az ügyeletes figyelmeztető kiáltást hallat. A cserfes cercófok három „szót” is kitaláltak ellenségük azonosítására. A „sas” jel elhangzásakor a majmok leugrálnak a földre, a „leopárd”-nál a fa tetejére menekülnek, a „kígyó” jelre pedig tekintetükkel a talajt pásztázzák.

Pusziváltás

A föld alatti városokban élő prérikutya találkozásakor „puszival” üdvözlik egymást. E furcsa szertartás során metszőfogaikat összeérintik, közben pedig szimatolgatnak is. Így kiderül, hogy a másik ismerős-e vagy netán egy idegen csapat tagja. Ha betolakodó, akkor harc kezdődhet, barát esetén viszont a csapatszellemet erősítő, jóleső kurkászás következik.

Zeneóra

A trillázó énekesmadarak mellett a kolibrik is indulhatnának a szárnyasok énekversenyén. Ehhez persze egy fiatal kolibrinek dallamleckéket kellene vennie. E piciny nektárevők ugyanis csak egy egyszerű alaprepertoárral rendelkeznek, a többi dallamot pedig társaiktól tanulják meg.

Farkastörvény

A farkában a farkasok időről időre megküzdnek az előkelő rangú helyekért. Már testtartásukból is látszik, ki hol áll a sorban.

Tudorka, Magyarország

Feladat
Miért tavaszodik először a
dombok déli oldalán?

Múltunk épített emlékei

A nevickei vár

Az Ung völgyében, az Uzsoki-hágóig vezető út mentén, magas, vulkanikus sziklahegy tetején található a nevickei várrom. A várnak fontos stratégiai szerepe volt: a Vereckei- és az Uzsoki-hágóhoz vezető út ellenőrzése. A vár mindenkor az ungvári vár birtokosainak tulajdonát képezte.

Számos legenda, monda fűződik a várhoz. Itt élt a kegyetlen Denikó, a varázserővel bíró amazon, aki pogány módra sanyargatta a környék népét. A néphagyomány szerint a vár építéskor a mész közé anyatejet kevertetett, hogy ellenállóbbak legyenek a falak. Csak Mátyás királynak sikerült megfékeznie, párviadalban győzte le.

A középkori várat Aba Amadé emeltette, első írásos említése a XIV. század elejéről való. A Károly Róbert elleni lázadás leverése után királyi birtok lett, majd a Drugethek kapták meg.

A XVI. században Drugeth Gáspár lakott a várban. Az ő udvarában talált otthonra egy históriás

énekszerző, a Hunyadiak dicsőségét magyarul elsőként megéneklő Göröcsönyi Ambrus.

1619-ben Bethlen Gábor szerzi meg a várat, s csak halála után kerül újra a Drugethek birtokába. 1644-ben II. Rákóczi György elfoglalja, s katonáival leromboltatja a várat.

A XV–XVI. században többször átépített vár ettől kezdve romokban áll. A későbbiekben a Rákóczi-szabadságharc idején Bercsényi Miklós tulajdonaként jutott még szerephez. A XIX. század végén a vár környékét üdülőöve-

zetté nyilvánították, s részlegesen helyreállították a várat, ám az I. világháború s az azt követő történelem miatt a restaurálási munkálatok félbemaradtak.

A nevickei vár szabálytalan, elliptikus alaprajzú, belső tornyos. Az egyes részek nem egy időben épültek. Elsőként a belső vár körüli épületek készültek el, a XIV. század elején. A külső fal és a különálló sokszögű bástya építése a XIV. század végére vagy a XV. század elejére tehető. A belső udvar köré épült palota a kapubástyával s a galériával együtt kb. 1500 m² területű. A várat kettős védműrendszerrel látták el. A külső várfalat két kör alakú bástya erősítette, a belső udvar fala és a külső fal között vizesárok húzódott. A hatszögű kapubástyát és a belső udvart emeletes galéria kötötte össze. A vár főépületei egy központi udvar köré épültek, a délkeleti részen magas, négy szintre osztott, mára a vár jelképévé vált torony áll. Az egyik terem sarkában kövezett kút található, melynek vízellátását egy közeli forrás biztosította. Két kandalló maradványai is megtalálhatók a helyreállított falak között.

A vár megóvása érdekében az utóbbi években biztató lépések történtek.

Az öregember és a prérifarkas

Észak-amerikai indián népmese; feketelábúak törzse

Az öreg Na'pi egyszer úton volt, s amikor elfáradt, leült egy sziklára pihenni. Egy kis idő múlva felke-rekedett, s mert meleg volt, kabát-ját rádobta a sziklára, s így szólt:

– Neked adom a kabátomat, mert szegény vagy, és hagytál pi-henni. Őrizd meg!

Alig távolodott el, zuhogni kez-dett az eső. A szembejövő préri-farkast megszólította:

– Őcsém, szaladj vissza a szik-lához, és kérd meg, hogy adja köl-csön a kabátját.

A prérifarkas elfutott, de kabát nélkül tért vissza.

– Hol a kabát? – kérdezte az öreg.

– Azt mondta a szikla, hogy a kabátot neki adtad, hát megtartja.

Az öreg nagyon mérges lett. Újból a sziklához ment, lerántotta róla a kabátot, és így szólt:

– Csak kölcsön akartam kérni, amíg eláll az eső! De most, hogy ilyen gonoszul viselkedtél, vissza-veszem. Különben sem használsz kabátot. Egész életedet esőben, hóban töltötted. Semmi bajod nem lesz, ha így élsz tovább.

Ezután a prérifarkassal letele-pedtek egy csorgó mellett, s a ka-bátot magukra terítették. Egyszer csak nagy zajt hallottak. Az öreg felküldte a prérifarkast a dombra, nézze meg, mi történt.

– Fussál! Fussál! Jön a szikla!
– kiáltotta a prérifarkas.

Mindketten futásnak eredtek. A prérifarkas be akart bújni egy borz-lyukba, de mielőtt bejutott volna, a szikla átgördült rajta, és a hátul-ját összeroncsolta. Az öreg, hogy jobban tudjon futni, még a kabát-tot is eldobta.

A szikla egyre közelebb-köze-lebb dübörgött. Nem messze egy bölénycorda legelészett. Az öreg odakiáltott:

– Testvéreim! Segítetek! Állít-sátok meg a sziklát!

A bölények odarohantak, de a szikla szétzúzta őket.

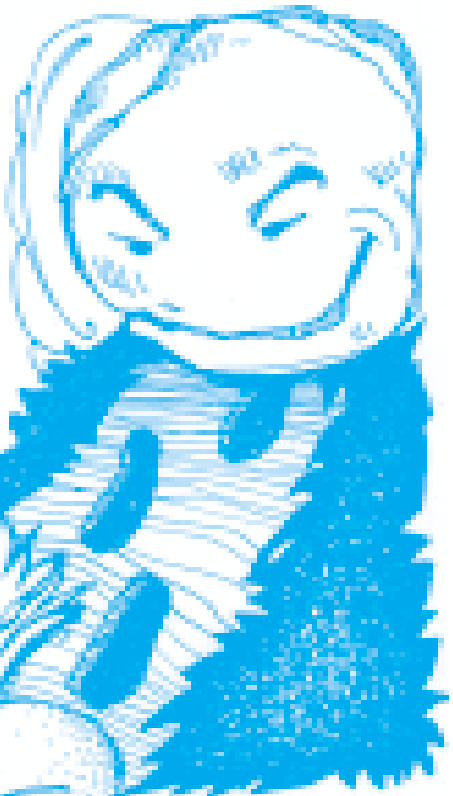
Egy pár őz és antilop is meg-próbált segíteni, de ugyanúgy jár-tak. A csörgőkígyók lasszóvá fo-nódtak össze, de akik a hurok vé-gén voltak, darabokra szakadtak.

A szikla szinte az öreg sarkát súrolta, már-már megadta magát sorsának, mikor egy kecskefejő madárcsapat repült el felette.

– Kis testvéreim! Segítetek, mert mindjárt meghalok!

Ekkor a madarak egymás után lecsaptak a sziklára, s mindegyik leszakított belőle egy darabot. Az utolsó éppen középen találta el, s a szikla kettéhasadt. Az öreg Na'pi nagyon boldog volt. Hálából oda-ment a kecskefejők fészkéhez, a fiókák csőrét szétfeszítette, és le-lecsipegetett belőlük egy darabot, hogy rendkívül szépek legyenek.

Ezért olyan rojtos még ma is a kecskefejő madarak csőre.

* *kecskefejő madár* – lappantyú. Rigó nagyságú, szürkésbarna to-l-lazatú, rovarevő madár.

Feladat

Nevezd meg néhány indián törzset!

Az már nem igaz!

Magyar népmese

Egyszer volt, hol nem volt, még az Óperenciás tengeren is túl, volt egy szegény ember, volt annak három fia. Egyszer a király kihirdeteti az egész országában, hogy annak adja a lányát, aki előtte olyat tud mondani, amit ő el nem hisz. Meghallgatja ezt a szegény ember legöregebb fia, akit Péternek hívtak, kapja, fogja, elmegy a királyhoz, megmondja egy szolgának, hogy ő beszélni akar a királlyal.

A király mindjárt gondolta, hogy mit akar a legény, de nem mondta senkinek, csak azt parancsolta, hogy eresszék be tüstént. Pedig már ekkor annyi királyfi meg isten tudja, micsoda nagy úr megfordult a király előtt – akik közül mindegyik a királykisasszonyt akarta volna elvenni –, mint a csillag az égen, mint a fűszál a réten; de biz ott egy se tudott olyat mondani, amit a király el ne hitt volna. Bement hát Péter a királyhoz, köszön neki:

– Jó napot adjon Isten, király uram!
– Adjon Isten neked is, kedves fiam! Hát mi járatban vagy?

– Én bizony házasodni akarok, uram király!

– Jól van, fiam, de hát aztán mire vinnéd az asszonyt?

– Tudja az Isten! Majdcsak el-tartanám valahogy... Az apámnak van egy háza meg egy kis földje is.

– Elhiszem, fiam – mondja a király.

– Aztán meg van három darab marhánk is.

– Azt is elhiszem.

– Most nemrégiben a tőzek* annyira meggyűlt az udvarunkon, hogy már nem is fértünk tőle.

– Elhiszem.

– Egyszer azt mondja az apánk: „Fiaim, hordjátok ki ezt a dudvát** arra a kis földre, majd talán használ neki valamit.”

– Elhiszem.

– Hanem tévedésből a szomszéd földjére hordtuk mind egy szálíg.

– Elhiszem.

– Akkor aztán én, az édesapám meg a két kisebb testvérem, úgy négyecskén kimentünk a földünkre.

– Elhiszem.

– Azután megfogtuk a szomszédunk földjének a négy sarkát, fel-emeltük, mint az abroszt szokás, és a dudvát róla a mi földünkre fordítottuk.

– Elhiszem.

– Azután a földünket teleszór-tuk fűmaggal.

– Elhiszem.

– Osztt olyan sűrű erdő nőtt rajta, hogy ki látott olyat, ki nem!

– Elhiszem.

– Az apám aztán sajnálta kivá-gatni azokat a gyönyörű fákat; hát vett egy falka disznót.

– Elhiszem.

– Aztán a fölséged öregapját megfogadta kanásznak!...

– Hazudsz! Akaszt... – hanem a királynak hirtelen eszébe jutott a fogadása, rögtön papot, hóhért hívatott, a szegény ember fiával összeadatta a lányát, csaptak akkora lakodalmat, hogy hét országra szólt a híre, még az árva gyermeknek is akkora kalácsot adtak a kezébe, mint a karom; volt lé meg lé, hát még a sok hús nélkül való lé!

Gallér hóján köpönyeg,

Hazudtam, mert volt kinek.

* *tőzek* – szemét, trágya

** *dudva* – itt: trágya

Feladat

Vajon mit jelent a mesében a „hús nélkül való lé”?

Miért?**Miért fut gyorsan a nyúl?**

Menekülés közben a futás a nyúl egyetlen fegyvere. Nagyon gyorsnak és kitartónak kell lennie, hogy elmenekülhessen a róka vagy a kóbor kutyák elől.

Az üregi nyúl is gyorsan szalad, de csak rövid ideig, mert ő ellenségei elől a föld alatti vackába menekül.

A mezei nyúl viszont, ha kutyák kergetik, több kilométert fut megállás nélkül, teljes sebességgel. Hosszú hátsó lábai segítik, hogy a meredek hegyoldalon is fürgén szaladjon felfelé.

Jeles évfordulók Magyarországon történetéből

Április 18.

Lorántffy Zsuzsanna halála

1660. április 18-án Sárospatakon hunyt el Lorántffy Zsuzsanna, a „mecénás fejedelemasszony”. 1600-ban született. Nagy műveltségre tett szert a neveltetése során. 1616-ban feleségül ment Rákóczi György erdélyi főnemeshöz. Házasságukból négy gyermek született. Férje 1630-ban Erdély fejedelme lett.

Lorántffy Zsuzsanna fejedelmné gazdag mecénásként* támogatta a protestáns főiskolákat, kollégiumokat, a kulturális alapítványokat, továbbá iskolákat is alapított. Férje 1648-ban bekövetkezett halála után Sárospatakra költözött, ahol bővítette a Rákóczi-kastélyt és gyönyörű virágkertet (Gombos-kert) létesített. Zsigmond fiával felváltva élt Sárospatakon és Munkácson. A fejedelemasszony Munkácson is szép kertet tartott.

1650-ben ő hívta meg a sárospataki kollégium igazgatójának Comenius Ámos Jánost, a híres cseh pedagógust.

Lorántffy Zsuzsanna a XVII. század talán legműveltebb és legönállóbb gondolkodású magyar asszonya volt. Halálával a magyar kultúra bőkezű mecénása, a művelt nő mintaképe távozott az élők sorából.

mecénás – a tudományok és művészetek bőkezű támogatója

Tudod-e, hogy

- a madarak a hüllőmedencéjű dinoszauruszok (saurischia) ágából alakultak ki?
- a tollas dinoszauruszokból alakult ki a legkorábbi ismert madár, a jurakori archaeopteryx?
- a madarak emésztőszervei a begy és a zúza?
- a begy a nyelőső tágulata?
- a zúzával a táplálékot őrlik meg, mivel nincs foguk (akadályozná őket a repülésben)?
- a madaraknál előfordul, hogy homokot vagy apró kavicsokat nyelnek le, hogy azok segítségével összezúzzák a táplálékot?

Kukta Peti, Kukta Panni

Nem csak lányoknak!

Kö-ki turmix

Hozzávalók: 1 körte, 1 kivi, egy fél banán, 1 natúr joghurt.

Hámozd meg a kivit, majd alaposan mosd le, hogy még véletlenül se maradjanak rajta apró szőrök. Hámozd meg a körtét is, majd távolítsd el a magházát, ezután a gyümölcsöt kockázd fel. Hámozás után a banánt is darabold fel. A joghurttal nyakon öntve turmixold össze a gyümölcsöket. Finom, vitamindús, egészséges italt kapsz cserébe. Vendégváró finomságnak is kiváló.

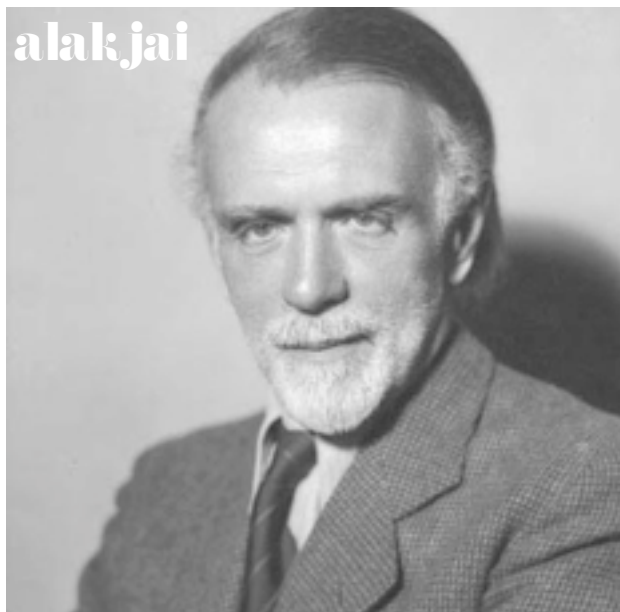

A magyar művelődés nagy alakjai

Kodály Zoltán

Kodály Zoltán zeneszerző, népzene kutató, zenetudós 1882. december 16-án született Kecskeméten. A Pázmány Péter Tudományegyetem magyar–német szakán és a Zeneakadémia zeneszerzés tanszakán végezte tanulmányait, Eötvös-kollégista volt. 1906-ban *A magyar népdal strófászerkezete* című dolgozatával bölcsészdoktori fokozatot szerzett. 1905-ben megkezdett népzene gyűjtő munkája során ismerkedett meg Bartók Bélával. Közös kiadványuk *Magyar népdalok* címmel jelent meg 1906-ban. Ugyancsak ebben az évben mutatták be első zenekari művét, a *Nyári estét*. Párizsi és berlini tanulmányút után a Zeneakadémia tanára lett. A tanítás mellett népzenei írásai jelentek meg a *Nyugatban* és a *Pesti Naplóban*. Nagy magyarországi és külföldi siker követte a *Psalmus Hungaricus* (1923), a *Háry János kalandzásai Nagyabonytól a Burg váráig* (1926), a *Székelyfonó* (1932) bemutatóját. Zeneszerzői munkássága több évszázados európai műzenei és a magyarság népzenei hagyományában gyökerezik. Legismertebb művei közé tartozik a *Galántai táncok*, a *Buda-vári Te Deum**, a *Fölszállott a páva*, a *Concerto**.

A zenei nevelés, az iskolai énekköltés és a kóruskultúra az 1925 utáni évektől vált jelentőssé Kodály Zoltán munkásságában. Tudományos munkájának köszönhető a magyar

népzene értékeinek feltárása, feldolgozása és publikálása. A zenei nevelés érdekében kifejtett sokoldalú munkássága világszerte Kodály-módszerként vált ismertté és népszerűvé.

Többször kapott Kossuth-díjat (1948, 1952, 1957), 1964-ben pedig Herder-díjjal ismerték el munkásságát.

1967. március 6-án halt meg Budapesten. Kodály Zoltán egykori lakása ma emlékmúzeum és tudományos kutatóhely.

**tedeum* – hálaadó mise

**concerto* – hangverseny; hangszerkíséretes ének a barokk zenében; versenymű

A mi nyelvünk

Romlik-e a nyelvünk?

Részlet

Hogy romlik-e a nyelvünk?

Fiatalodik, erősödik.

Egy új nyelvújítás oxigéngazdag korszakában élünk. Kazinczyék pénzverdéje főként képzőkkel, mindenféle toldalékokkal, majd csonkításokkal dolgozott, a nyelven és a valóságon nemegyszer erőszakot téve. A mai nyelvújítás világunk, életünk, szokásaink anyagi és szellemi újrafelfedezése. Kíméletlen látás. Szellemes érzékelés és érzékeltetés. Meghökentő tárgyilagosság. Metsző pontosság. Mindig nagy áramlás. Talán még soha nem volt ilyen erős az áramlás a népi nyelvből, a fiatalok nyelvéből, a hétköznapi szókincséből az irodalmi nyelvbe, és fordítva: az irodalomból vissza a hétköznapiokba.

Illés Endre

Érdekességek az állatvilágból

- ◆ A krokodil nem tudja kiölni a nyelvét, valamint erőt csak a szája zárásakor tud kifejteni, ezért könnyűszerrel összeszorítható az alsó és felső állkapcsa.
- ◆ A garnélarák szíve a fejében van.
- ◆ Egy tanulmány, amelynek során 200 ezer struccot figyeltek meg több évig, megállapította, hogy azok egyszer sem dugták a fejüket a homokba.
- ◆ A malacok nem tudnak felnézni az égre.
- ◆ A hangya saját súlyának ötvenszeresét képes felemelni, harmincszorosát tudja elhúzni, és mindig a jobb oldalára dől, ha lefújja Chemotoxszal.
- ◆ A jegesmedvek balkezesek.
- ◆ A bolha saját hosszának 350-szeresére is elugrik. Ez olyan, mintha az ember egy focipályányit ugrana.
- ◆ A pillangók a lábukkal ízlelnek.
- ◆ Az elefánt az egyetlen állat, amelyik nem képes ugrani.
- ◆ Az osztriga szeme nagyobb, mint az agya.
- ◆ A csillaghalnak nincs agya.
- ◆ A patkányok hosszabb ideig bírják víz nélkül, mint a tevék.
- ◆ A kacsahápgóság nem visszhangzik.

Tavas

Itt a tavasz végre, a télnek most már vége.
Ébred a természet téli álmából,
fehér lepedőt bont a természet ágyáról.
Örvendünk a napnak, a tavaszi kék égnek,
örvendünk a tavasznak, hogy beköszöntött
végre.
Most hát kívánjunk a télnek kellemes szép utat,
küldjük el a telet, s fogadjuk a tavaszt.

Molnár Stella, 8. osztály Ungvár

Kedves Irka!

Simon Szidónia vagyok. Van nekem egy unokatestvérem, akinek a neve Jászik József. Ő is a Dédai Általános Iskolában tanul, most végzős, kilencedik osztályos. Van két magyar vizsla kutyájuk. Nagyon szereti őket, s még egy verset is írt róluk. Meg akarom lepni azzal, hogy elküldöm az *Irkának*.

A magyar vizsla

Őszi vadászaton részvétele fontos.
Pusztá réten, sík vidéken át,
itt láthatjuk őt, a magyar vizslát.
Rosszat mondani róla? Soha!
Fácánok sora terítődik utána,
egyetlen kutya sem érhet a nyomába.
Az én kutyám e fajtához tartozik,
Zsazsa a neve, s hozzám ragaszkodik.
Nem hallgat ő másra, csak rám és nagyapámra.
Bármerre mész, sarkadban nem lohol.
Ha vadászpuskádat ledobod,
a kutyám szíve hevesen megdobog.
Egyszer majd te is észreveszed,
kutyádat már sehova sem viheted.
Őskutyák földjén fekszik,
s majd a föld mélyére leteszik.
A gazdája majd megsiratja,
De már vissza nem hozhatja.
„Hű voltál te földi életedben,
de most nyugodj békében magyar földedben.”

A 2011/5. szám rejtvé- nyeinek megfejtése

17. oldal

A csillagjárásnak 3 szereplője van.

20. oldal

A leghidegebb a világűrben lehet, távol a csillagok melegétől. A hidegnek azonban határa van. Nem lehet mínusz 273 foknál hidegebb a világban. Még az űrben sem.

A Földön a leghidegebb Szibériában fordul elő. Ott még mínusz 80 fok is lehet.

22. oldal

Litvánia Oroszországgal, Lettországgal, Belaruzsiával és Lengyelországgal határos.

23. oldal

Norvégia fővárosa Oslo.

29. oldal

Fejezd ki szólással

Melléfog – bakot lő

Sír – itatja az egereket

Szégyelli – a föld alá süllyed

Fösvény – fogához veri a garast

Boldog – madarat lehetne fogatni vele

Elrejtett földrajzi nevek

Bakony, Ajka, Győr, Eger, Avas

Anagramma

Olimpia

Előtag-utótag

béka, ház

Panda macik

B, D

Jó a nyár

Jó a nyár, jó,
nő a ringlő,
nyáron terem
minden jó.

Fénylik a tó,
legel a ló.
Ilyenkor minden
szép és jó.

Meleg van
és süt a nap.
Ilyenkor jó
a fagyalt.

Szenyó Bernadett, 5. osztály, Beregszász

Mosoly-díj

1998-ban a *Bóbita* című lap szerkesztői egy kedves díjat alapítottak: a Mosoly-díjat, melyet csak gyerekek ítéhetnek oda olyan felnőtteknek, akit tisztelnek, szeretnek, aki magatartásával példakép lehet, aki a gyerekekért dolgozik, akinek a mosolya kedves számukra. A lap szerkesztői az *Irkának* adták át a díj gondozását. Az *Irka* szerkesztősége felelevenítette a díjat. A határidő lejártáig 4 felnőttet (valamennyien pedagógusok) jelöltek a Mosoly-díjra az *Irka*-olvasók:

Sverha Edit, Papi Általános Iskola

Editke néni a mi osztályunk, a 4. osztályfőnöke. Azért szeretném, ha ő kapná meg ezt a díjat, mert szeret minket, vigyáz ránk, odafigyel minden bajunkra. Segít, ha problémánk van, tanácsot ad. Olyan, mintha második anyukánk lenne. Már most is arról beszél, milyen nehéz lesz elválni tőlünk a tanév végén. Nagyon megszerettük őt. Mindig szépen öltözik, és nem kiabál ránk. Szigorú is tud lenni, amit időnként meg is érdemlünk. Azért jelölöm a Mosoly-díjra, mert szeretném ezzel megköszönni a 4 évet, amit velünk töltött jóban-rosszban.

Kovács Natália, 4. osztály, Papi

Torma Mónika, Kisdobronyi Középiskola
Kerész Boglárka vagyok, a Kisdobronyi Középiskola 5. osztályának tanulója.

Az én jelöltem a Mosoly-díjra Torma Mónika természetrajztanár, akit nagyon szeretünk.

Horkay Zsuzsanna, Beregszászi Magyar Gimnázium

Az Ő mosolya a legkedvesebb. Amikor átléptem a gimnázium kapuját, nagyon félttem az ismeretlentől, de Zsuzsa néni mosolya és kedvessége átvitt minden nehézségen. Bátorított minket, hogy ne féljünk az ismeretlentől. Zsuzsa néni az osztályfőnököm. Nagyon szeretem, kedves, megértő és mindig segít nekünk. Szerintem ő az, aki megérdemli ezt a nagyon szép díjat. Reméljük, ő fog nyerni.

Bonkaló Angéla, 5.b osztályos tanuló

A Mosoly-díjat, Hidi Endre plakettjét a 2011–2012-es tanévben **Szabó Éva** (Beregszászi Magyar Gimnázium) nyerte, akit **242** gyerek jelölt.

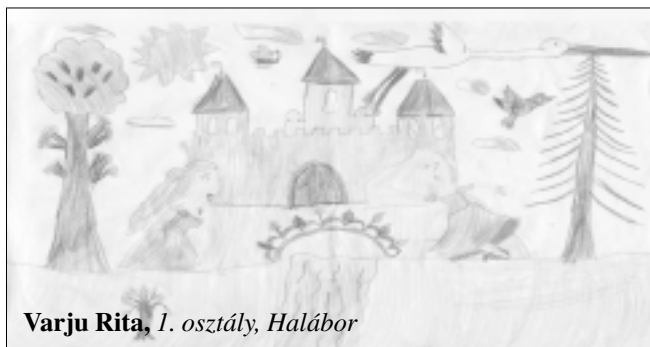
Részlet Birta Bernadett leveléből: *Szabó Éva néni az, aki mosolyog, mert jó jegyet kaptunk, s mosolyog, ha rosszak vagyunk, mert tudja, ezáltal éri el lelki fejlődésünk haladását. Ő az, aki szeretettel fordul felénk, mint Isten emberhez, mint barát a baráthoz... S ő az, aki tudja: „A szeretet olyan, mint a gyógyszer – nem jutalom. Nem annak kell adni, aki megérdemli, hanem annak, akinek szüksége van rá.”* (Böjte Csaba)

Tavaszi vers

Esik az eső, süt a nap,
ez aztán a hangulat!
Itt a tavasz végre,
nap gurult az égre.

A galambok repkednek,
a madarak csicseregnek.
A hóvirágok pedig
felébrednek.

Szenyó Bernadett, 5. osztály, Beregszász

Varju Rita, 1. osztály, Halábor

Miért szeretem a nyarat?

Nyárnak meleg napsugara
arcomat cirógatja,
bársony szélnek selymes hangja
fák lombját suhogtatja.
Zamatos, friss gyümölcsök teremnek a fákon,
ilyenkor jó napozni, a jó meleg nyáron.

Molnár Stella, 8. osztály, Ungvár

Kovács Alexandra, 3. osztály, Nagyberég

Négyen vannak odakünn

Négy-négy tagból álló két csapat játszik. A földre egy négyzetet rajzolnak, amelynek egy oldala tíz méter. Ez a szoba. Az egyik csapat a szobában tartózkodik, a másik kívül: nevük „belső” és „külső”.

A játék labdával megy, és a külsők kezdik. A labdát egymásnak adogatják, majd tetszés szerinti időpontban bedobják a szobába úgy, hogy vele valakit eltaláljanak. A belsők kitérhetnek a labda elől, a szobát azonban el nem hagyhatják. De elkapathatják a labdát, és ha ez sikerült (vagy pedig a leesett labdát a szobán belül felszedték), akkor ők dobhatnak egymásnak, illetve váratlan időpontban a külsők felé, hogy valakit eltaláljanak.

Így változik a ki-be dobálás.

Ha a külsők a labdát a szobába dobják, de senkit sem találnak el, akkor egy rossz pontot kapnak. Ugyanúgy a belsők is, ha kifelé dobnak. A játékban csak a rossz pontok számítanak. Amelyik csapatnak négy rossz pontja van, az egy tagját kiállítja, még hozzá azt, aki a legtöbb rossz pontot szerezte. Amelyik csapat előbb veszíti el valamennyi játékosát, az veszítette el a játékot is.

Ez az Európa-szerte elterjedt labdajáték nálunk *cicázás* néven ismeretes. Ausztriában így játsszák:

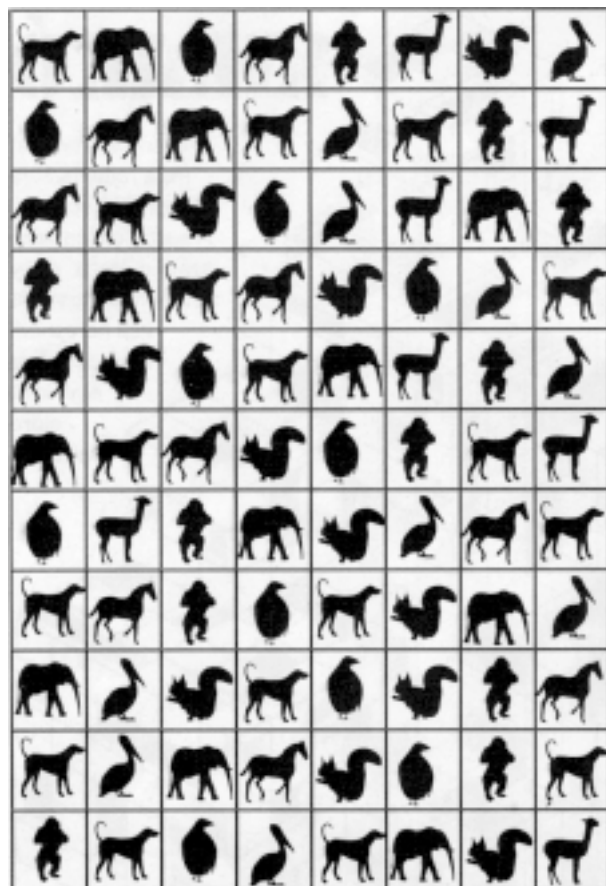
Két játékos olyan messzire áll egymástól, amennyire a labdát éppen el tudják dobni. Kettejük között félúton helyezkedik el a harmadik, aki az ide-oda dobott labdát elkapni igyekszik.

Akinek a dobása közben a labdát sikerült elkapnia, az áll be helyette középre.

Ismeretes Ausztriában olyan változat is, amelynek célja a közepén álló játékos eltalálni. Nem szabad azonban az első dobásnál rácélozni: csakis „kapott” labdával lehet megdobni. Ha eltalálták, a közepén álló a helyén marad. Minthogy azonban szabad a dobás elöl kitérnie, valamelyik játékos egyszer csak elhibázza, s ekkor helyet cserélnek.

Keresd meg!

A játékos kedvű Tapsi ellátogatott az állatkertbe. Végigjárta a különféle ketrecekben lakó kollégákat, és a végére már alaposan belefáradt az állatkerti sétába. Otthon aztán emlékezetből igyekezett felidézni a sok-sok érdekes állat képét, lakóhelyét. Most egy olyan elefánt után kutat gondolatban, amely felett egy mókus, alatta gyöngytyúk, bal oldalán a pelikán, tőle jobbra pedig egy ló látható.

Híres emberek

Mi a hasonlóság az alábbi híres emberek között?

Balassi, Bartók,
Brecht, Gárdonyi,
Heine, Kolumbusz,
Munkácsy, Picasso, Vasarely

(Segítség: a nevükre koncentrálj!)

Anagrammázzunk!

Rendezd át a bal oldali ábra szavainak betűit úgy hogy minden sorba egy-egy név kerüljön!

LÁMA	
LÉDA	
IRMA	
RÁNTOM	
CSIKAR	

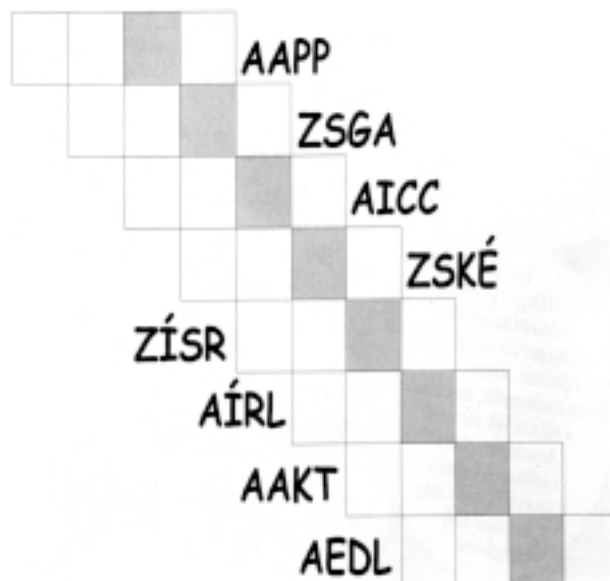
Római játék

A felsorolt szavakból vond ki a római számokat, úgy, hogy a maradék minden esetben értelmes szó legyen!

CSACSI, DIÁKOS, ÓRIÁSI, MECSET

Szólépcső

Nyolc lépcsőfokon kell lesétálnod, ha szeretnéd megfejteni a feladványt. Nem kell más tenned, csak soronként összerakni a betűket, hogy értelmes négybetűs szavakat kapj. A szürke mezők betűiből megkapod a megfejtést.

**Beküldési határidő:
2012. április 25.**

Húsvéti nyuszik kifújt tojásból

Hozzávalók: natúr színű hullámpapír, tojásból kivágott tojás, fehér színű festék, alkoholos filc fekete és piros színben, ceruza, olló, ragasztó

Elkészítés:

- A hullámpapírból kivágjuk a talpakat és a füleket.
- Ezután a kartonpapírból is kivágjuk a talpakat és a füleket, csak kisebb méretben.

- Összeragasztjuk az alkatrészeket, majd nehezek alá helyezzük száradni.

Elkészítjük a nyuszi arcát:

- Fehér festéssel a pofit és a szemeket ráfestjük a tojásokra.
- Száradás után filctollal tovább rajzoljuk az arcokat.
- Miután elkészültünk, felragasztjuk a füleket, majd a talpat is.

Lukács Ottó

Tavasváró

Felhők szélén
kandikáló kikelet,
nap-szelekkel
fújjad szerte a telet

Jégcsap könnye
utolsókat csorduljon,
kertekbe pázsit-szőnyeg
guruljon!

Felhők szélén
kandikáló üzenet:
jőjj el, jőjj el,
ülj le közénk, kikelet!

Ágai Ágnes

Húsvéti hívogató

Kis bárányom, be-e-e,
engedj engem beee!
Meglocsollak kölnívízzel,
jóllakatlak málnaízzel,
nincs annál jobb eledel,
rétre futok veled el.
Madár ül a tojásan,
harang kondul faágon !

Locsolóversek

Kinyílt az ibolya Húsvét hajnalára,
Csepegjél, rózsavíz, erre a kislányra.
Rózsavíztől, majd meglátod, szép és ügyes leszel,
Ugye, kislány, a zsebembe piros tojást teszel?

DÖNGICSELO

Horváth István

Száz meg száz kis napocska

Selyemszálú
fű tövében
százezer kis
nap a réten.
Virít sárgán és nevet.
Mit gondoltok,
mi lehet?

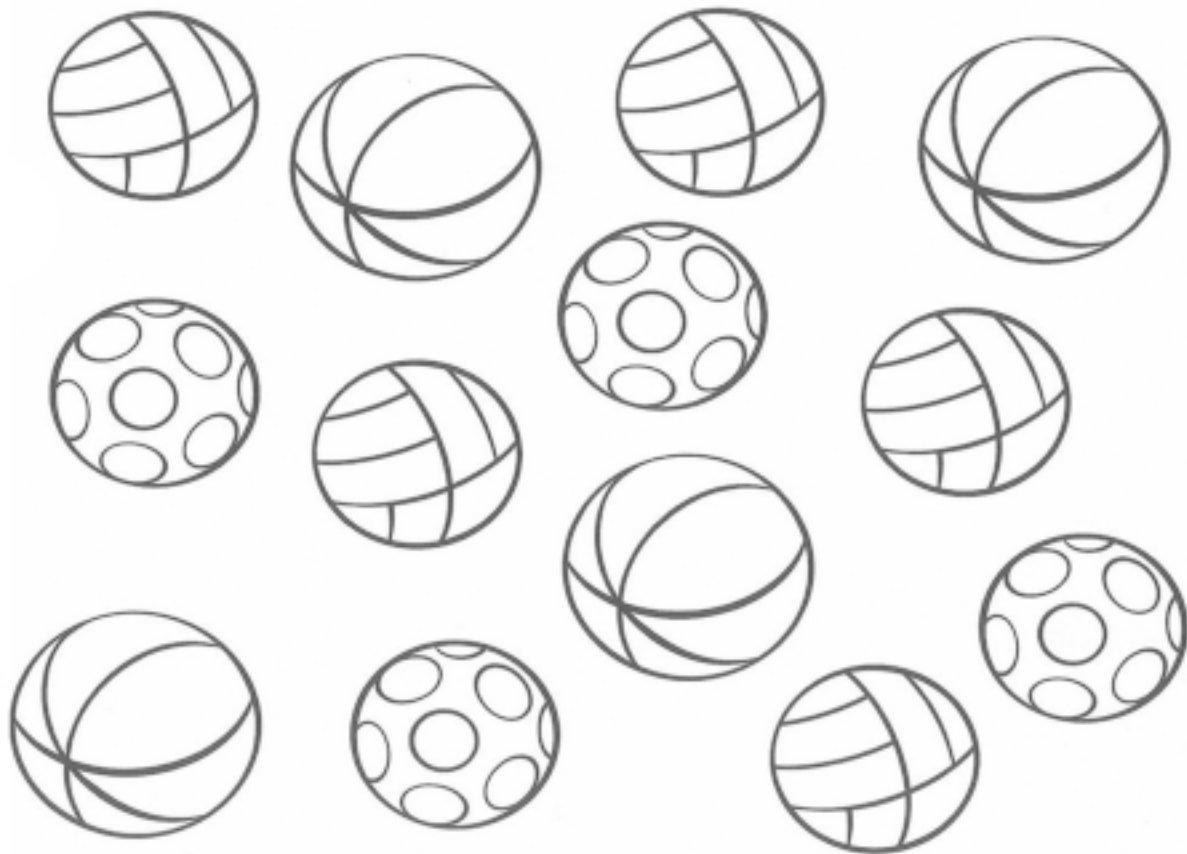
Pittypangvirág
sárga szirma
kacag a kék
égre nyílván.
Szára növésnek ered.
Mi lesz abból,
gyerekek?

Gyerekláncfű
karikája,
ha van, aki
megcsinálja,
a föld legszebb láncza az,
mert kovácsa
a tavasz.

Húsvét másodnapján régi szokás szerint,
Fogadják szívesen a locsolólegényt.
Én a legénységhez igen kicsi vagyok,
De öntözőlegénynek mégis csak felcsapok.
Minden esztendőben ilyenkor itt vagyok,
Ha a locsolásért piros tojást kapok!

Labdaszínező

Az azonos labdákat színezd azonos színekkel és azonos módon!
Számold meg, hányféle labdát, valamint hány darab azonos mintázatú labdát látsz a képen!

Találós kérdések

Vigyázz rá, mert nagyon ravasz,
Hamar becsap, ő a

(zsvant)

Mindent lemos szappan nélkül,
Tőle erdő, mező zöldül.

(gse)

Ősszel messze elrepülök,
Tavasszal meg visszajövök.
Szeretem a meleget
És a pólyás gyereket.

(vlyod)

Sárból rakott vár a házam,
Reggel, délben, este látom.
Gazdájának háta bársony,
Farka villa, hasa vászon.

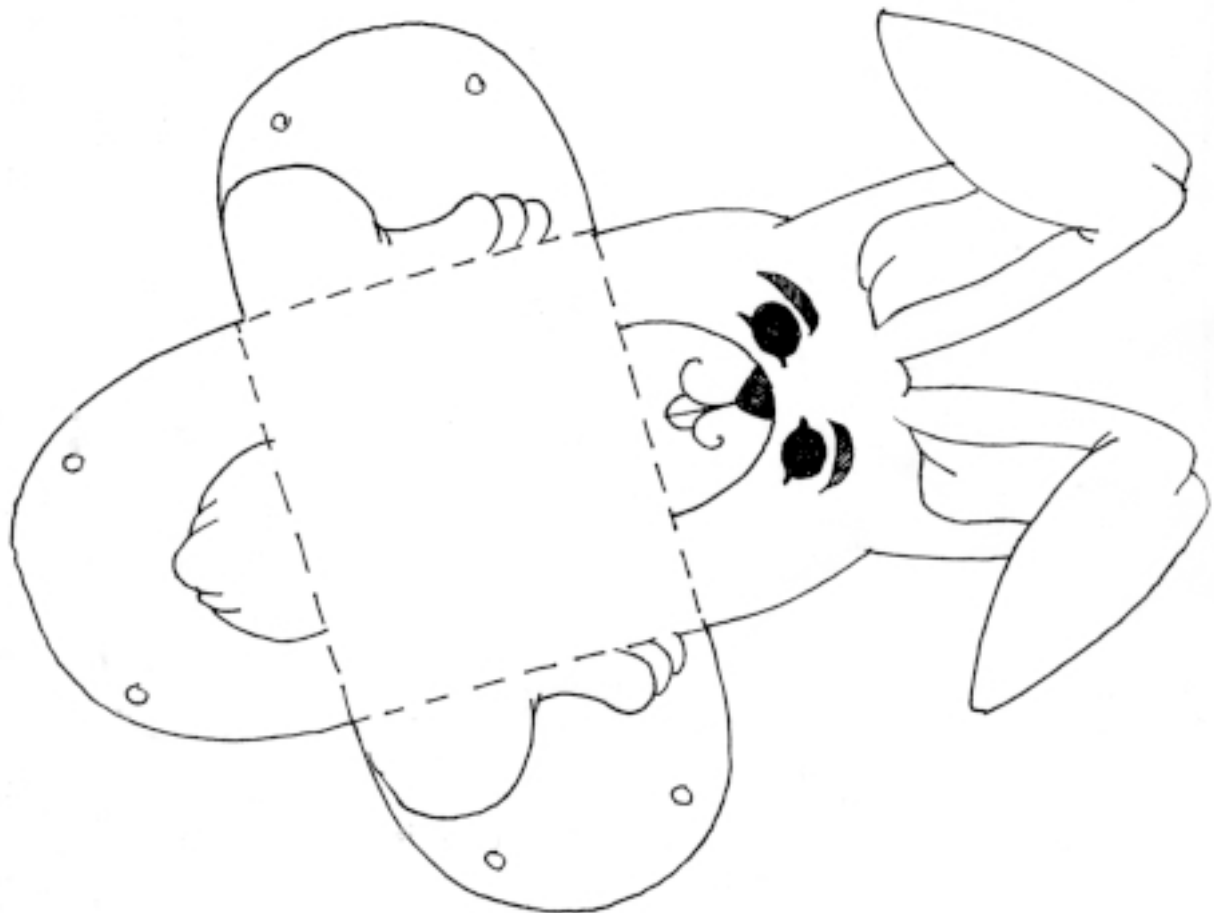
(efcske)

Nyuszi tojástartó

Kedves és szép dísz lehet a húsvéti asztalnak a nyuszi tojástartó.

Szükséges hozzávalók: színes karton, ragasztó, olló, hímzőfonal vagy vékony szalag, filctoll.

Elkészítés: a képen látható sablon formáját átrajzoljuk a színes kartonra, jelölve a hajtásvonalakat és a lyukakat a szalag számára, majd kivágjuk. Megrajzoljuk a nyuszi arcát. Behajtjuk a doboz négy oldalát a hajtásvonal mentén (szaggatott vonal), majd a kivágott lyukakon átfűzzük a szalagot vagy a hímzőfonalat úgy, hogy a dobozba beleférjen egy tojás! Ha méretre igazítottuk, a fonalat csokorra kötjük! Több dobozkát is készíthettek más-más színű kartonból, így még szebb lesz a húsvéti asztalotok!

Dimitrij Narkiszovics Mamin-Szibirjak

Mese a bátor nyúlról

A nagyerdőben született egyszer egy kicsi nyúl, és mindegyre félt: ha száraz gally reccsent meg valahol, madár szállt fel fészkeről vagy puha hó hullott le valamelyik faág-ról – a kicsi nyúlnak mindjárt inába szállt a bátorsága. Így félt egy napig, kettőig, egy hétig, egy eszten-deig; de azután megnőtt, és egyszer csak elunta a félést.

– Nem félek én senkitől! – rikantotta, hogy az egész erdő visszahangzott belé. – Egy cseppet se félek, s ennyi az egész!

Összegyűltek az öreg nyulak, összeszaladtak a kis nyuszi, odasántikáltak a vénségesnél is vénebb nyúlanyókák, úgy hallgatták mind, hogyan henege a nagynevű nyúl – úgy hívták, hogy Hosszú Fül-Kancsi Szem-Rövid Fark –, hallgatták, és a saját fülüknek sem akartak hinni. Ilyen még nem volt a világon, hogy egy nyúl ne félt volna senkitől.

– Hallod-e, Kancsi Szem, hát a farkastól se félsz?

– Nem félek én se a farkastól, se a rókától, se a medvétől – senkitől se félek!

Hát ez igazán roppantul mulatságos volt! Kuncogtak a nyuszi-csemeték, mellső lábukkal eltakarva pofácskájukat, nevettek a jószívű öreg nyúlanyókák, de somolyogtak még az öreg, tapasztalt nyúl bácsik is, akik már róka karmából is szabadultak, és túljártak a farkas eszén. Micsoda nevetéses kis nyúl! De milyen nevetéses! Egyszerre mindenkinek jókedve lett. Valamennyien nekiálltak bukfen-cet vetni, ugrálni, vágtnázni, kergetőzni, mintha egytől egyig megbolondul-tak volna.

– Nem is érdemes erről annyit beszélni – hetvenkedett Hosszú Fül-Kan-

csi Szem-Rövid Fark, aki most már végképp nekibátorodott. – Ha egy farkassal találkozom, egyszerűen felfalom...

– Jaj de mulatságos! Nahát, milyen ostoba!

Valamennyi nyúl tisztában volt vele, hogy Hosszú Fül nevetséges és ostoba, ezért valamennyien kinevették. No, ha az ember – akarom mondani, a nyúl – a farkast emlegeti, már nincs is messze maga a farkas, aki éppen az erdőt járta, eközben megéhezett. Alighogy kigondolta: „Be jó lenne egy kis finom nyúl-hús!” – már hallotta is, hogy valahol a közelben a nyulak a nevét kiabálják, őt – a szürke farkast – emlegetik. Több se kellett neki, megállt, szimatolt és oda-lopózkodott. Már egészen közel ért a farkas a vigadó, játszadozó nyulakhoz, meghallotta, hogy valamennyien rajta nevetnek, s a legjobban nevet Hosszú Fül-Kancsi Szem-Rövid Fark. „No, megállj, barátocskám, ezért fölfallak!” – gondolta magában a szürke farkas és figyelni kezdte, melyik nyúl az, amelyik annyira kérkedik bátorságával.

A nyulak pedig semmit se vettek észre, s csak vigadtak tovább. Végül a henegeő nyuszi felugrott egy fatuskóra, hátsó lábára ült, és beszélni kezdett:

– Hallgassatok ide, ti gyávák! Hallgassatok ide, és figyeljetek rám. Mutatok én nektek valamit, de valami olyat, hogy... hogy...

A henegeő nyelve itt a szó szoros értelmében elakadt: tekintete a farkaséval találkozott! A többiek nem látták a farkast, de ő meglátta, és mocanni sem mert. Ezután egészen különös dolog történt. A henegeő nyuszi a levegőbe ugrott, akár a gumilabda, és rémületében egyenesen a farkas széles homlokára pattant: onnan, mint a gombolyag, végiggurult a farkas hátán, még egyszer megfordult a levegőben, és

azután úgy elinalt, mint aki még saját magától is el akar futni. Soká, soká futott a szerencsétlen nyuszi, amíg csak ereje egészen el nem hagyta. Folyvást úgy rémlett neki, hogy a farkas üldözi, és már-már belékap rettenetes fogaival. Végül egészen elalélt szegényke, lehuntya szemét, és félholtan terült el egy bokor alatt.

A farkas eközben az ellenkező irányba loholt. Amikor a nyúl a fejére esett, azt hitte, hogy valaki rálőtt. Így hát elszaladt. Elvégre is nyulat eleget találni az erdőn, de az aligha-nem ördög volt vagy gonosz lélek.

A többi nyúl sokáig nem tudott magához térni: volt, amelyik bokorba bújtt, némelyik fatönc mögé, egyik-másik a gödörbe.

Nagy sokára elunták a bújócskát, a bátrabbak elő-előkandikáltak rejtekhelyükből.

– Milyen ügyesen megijesztette a farkast a mi hős társunk! – mondogatták. – Ha ő nem lett volna velünk, aligha úsztuk volna meg élve... – De mivel nem látták a hősüket, keresni kezdték. Végre-valahára megtalálták, amint a félelem-től félig-meddig eszméletlenül hevert a bokrok alatt az árokban.

– Éljen Kancsi! – kiabálták összevissza. – Nagyszerű gyerek vagy, ügyesen elriasztottad a vén farkast. Köszönjük, testvér! Pedig már azt hittük, hogy csak henegegsz.

A bátor nyuszi egyszerre erőre kapott. Kimászott a bokor alól, megrázta magát, összevonta szemöldökét, és méltatlankodva felelt:

– Hogy gondolhattatok rólam ilyesmit? Ej, ti gyávák!

Ettől a naptól kezdve a hős nyúl maga is szinte elhitte, hogy ő csakugyan nem fél senkitől.

